

Research Paper

Measuring the influence of social support of women in selecting women's and public Parks for sports participation (A case study: Behesht-e Madaran Park and Mellat Park)

Maryam Mohammadi*¹

¹ Associate Professor, Urban Design Department, Faculty of Urban Planning and Architecture, University of Art, Iran

10.22080/USFS.2021.18922.1997

Received:

June 4, 2020

Accepted:

November 20, 2020

Available online:

May 19, 2021

Keywords:

[Keywords]

Abstract

This research is an attempt to analyze the perceived social support for women in Behesht-e Madaran Park and Mellat Park in District 3 of Tehran Municipality and to explore physical and mental health as the outcomes of this kind of support. The target group included 18 to 65-year-old women, who participated in sports activities. This study is carried out with a comparative approach using the questioning method (105 questionnaires in the women's park and 120 questionnaires in the public park). The questionnaires were distributed and completed during the week in January and February. Data analysis was both quantitative and qualitative (Mixed Method). Expert-centered qualitative analysis has been performed in the study of received social support and quantitative analysis has been performed with SPSS software. The results of descriptive analysis this research suggest that according to women, the state instrumental and informational supports are inadequate in both spaces but the families and friends provide adequate emotional support. Moreover, the findings of exploratory analysis based on Gamma and Contingency Coefficient correlation test, different layers of social support affect the level of women's sports activity in urban parks. The

*Corresponding Author: Maryam Mohammadi

Address: Click or tap here to enter text.

Email: Click or tap here to enter text.

Tel: Click or tap here to enter text.

difference between the views of women in the two spaces showed that women who chose the women's park for sports believed that, among other factors, criteria such as family support in taking responsibility for housework and media support were effective.

Extended Abstract

1. Introduction

A review of the studies on the factors influencing participation in sports activities indicates that social factors influence sports participation more than personal factors (Bandura, 1997 & Weiss, 1993). To wit, family support combined with social support influences the degree of physical activity (Ren, et al., 2020; Brown, et al., 2018 & Laird, et al., 2018). In this regard, it has been proven in some studies that sports activities of female groups are influenced by social support (Eyler et al., 1997; Weiss, 1993). In this section, the following questions are answered for Tehran City.

- Question 1: How does social support affect the activity and participation of women in sports activities in urban parks?
- Question 2: Which one of the two types of public parks or women's parks is ideal for women?

2. Research Methodology

To find the correct answers to the aforementioned questions, first, the conditions of objective support (including instrumental and informational support) are met by assessing the documents. Thereafter, the opinions of women in the two parks selected from District 3 of Tehran Municipality are analyzed using the questioning method. The target group included 18 to 65-year-old women, who participated in sports activities. The questionnaires were distributed and

completed during the week in January and February and the data were analyzed with SPSS software.

3. Research Findings

The results of the analyses indicated that in both parks, social support including its emotional, instrumental, and informational dimensions significantly affect sports participation. Besides, the findings determined that social support of women's sport influences on physical and mental health and also wellbeing status. However, it should be noted that the results were obtained for women that are present in the city. In fact, there is another group of women that do not participate in sports activities for various reasons. Hence, the results of this analysis only apply to the perceived social support of women, who attend urban parks to do sports activities. Therefore, the findings from this analysis cannot be applied to the entire population of women in Tehran. The findings also suggest that women, who are willing to exercise, enjoy a relatively good emotional support. Although the state instrumental support leads to the creation of private spaces for women, it has not been quite successful according to people who attend these parks and those who use public parks. The main concern is, in fact, the legal infrastructure that limits women's sports. Meanwhile, according to women in both spaces, religion (wearing hijab and chastity) and socio-cultural norms are partly considered among the limiting factors in women's sports.

Informational support for women's sports through the mass media (TV and radio) is considered to be low, which could have been affected by the laws and the state's macro approach to women's sports. In this regard, the cyberspace performed better. Our analysis of the effect of perceived social support for sports on the physical and mental health of women indicated that sports affect the dimensions of the physical and mental health of women in parks differently. For example, the role of body management or the effect of sports on mitigating depression in women using women's parks differs from public parks, which is linked to women's perceived emotional support.

4. Conclusion

According to the findings, the answers to the questions raised in the "Introduction" section are presented briefly. Undoubtedly, social support has affected women's sports in both spaces but the perceived social support on different levels is not manifested on the greatest level. For example, informational support for women's sports and the state instrumental support in the form of financial and legal support are considered to be inadequate by women in both spaces. As regards the second question, it could not be determined which park suits

women more. In fact, considering the users' answers, women who have accepted the traditional and religious model believe the action taken by Tehran Municipality is relatively adequate. On the other hand, another group believes this action mirrors the application of limiting laws to women's sports. Hence, the municipality has constructed private spaces to realize a level of instrumental support. The findings from this research indicated that women's sports and social support for women's sports positively affect the mental and physical health of women and their wellbeing. However, several intervening factors such as women's self-concept, family social support, and informational support can differently affect women's health in different groups.

5. Funding

There is no funding support.

6. Authors' Contribution

The Author approved the content of the manuscript and agreed on all aspects of the work.

7. Conflict of Interest

Author declared no conflict of interest.

8. Acknowledgments

I am grateful to all the editor and reviewers for their helpful comments on this paper.

علمی

سنجش تاثیرگذاری حمایت اجتماعی از زنان در انتخاب پارک بانوان و عمومی به منظور مشارکت در فعالیت ورزشی- نمونه ی موردی: پارک بهشت مادران و پارک ملت

مریم محمدی^{۱*} ^۱ دانشیار گروه طراحی شهری، دانشکده معماری و شهرسازی، دانشگاه هنر، تهران، ایران.

10.22080/USFS.2021.18922.1997

چکیده

تاثیر حمایت اجتماعی از زنان بر مواردی مختلفی چون انجام ورزش، بهبود سلامت روانی، کاهش استرس، حل معضل دوگانه شغل-خانه و... به اثبات رسیده است. این پژوهش، تاثیر حمایت اجتماعی را در انجام فعالیت ورزشی زنان در پارک های شهری تهران، مورد بررسی قرار می دهد. نکته حائز اهمیت آنکه، به دلیل هنجارهای اجتماعی-فرهنگی شدید، پارک های مختص زنان، به عنوان فضاهایی امن و ویژه، اجرا شده است. این پژوهش بر آنست تا میزان حمایت اجتماعی ادراک شده ی زنان را در دو پارک بهشت مادران و ملت در منطقه ی ۳ شهرداری تهران، بررسی نماید. گروه هدف این پژوهش، زنان ۱۸-۶۵ سال هستند که در فعالیت ورزشی مشارکت می کنند. این پژوهش دارای رویکردی تطبیقی بوده و از روش پرسش گری (۱۰۵ پرسش نامه در پارک بانوان و ۱۲۰ پرسش-نامه در پارک عمومی) استفاده کرده و پرسش نامه ها در روزهای هفته و در ماه های دی و بهمن توزیع و تکمیل شده است. تحلیل داده ها به دو صورت کمی و کیفی (آمیخته) بوده است. تحلیل کیفی کارشناس محور در بررسی حمایت اجتماعی عینی و تحلیل کمی با نرم افزار اس.پی.اس.اس انجام شده است. نتایج تحلیل توصیفی نشان می دهد که از نظر زنان در هر دو فضا، حمایت ابزاری دولت و حمایت اطلاعاتی ناکافی است، اما حمایت احساسی مناسبی توسط دوستان و خانواده وجود دارد. براساس یافته های تحلیل اکتشافی مبتنی بر آزمون همبستگی گاما و ضریب توافقی، لایه های مختلف حمایت اجتماعی بر میزان فعالیت ورزشی زنان در پارک های شهری تاثیر دارند. تفاوت میان دیدگاه زنان در دو فضا نشان می دهد زنانی که پارک بانوان را برای ورزش انتخاب می کنند، معتقد هستند در کنار سایر عوامل، معیارهایی چون همراهی خانواده در مسئولیت پذیرش امور خانه و حمایت رسانه، موثر هستند. این درحالی است که از دید آنها عواملی چون مذهب، حمایت مالی، محدودیت قوانین دولتی، اطلاع رسانی از ورزش مناسب و مکان و زمان برگزاری ورزش های برنامه ریزی شده، چندان بر مشارکت در ورزش تاثیر ندارد، اما همین عوامل برای گروه دیگر موثر بوده و جزء وجوه تفرق نگاه این دو گروه از زنان است. به طورکلی به نظر

تاریخ دریافت:

۱۵ خرداد ۱۳۹۹

تاریخ پذیرش:

۳۰ آبان ۱۳۹۹

تاریخ انتشار:

۲۹ اردیبهشت ۱۴۰۰

کلیدواژه ها:

حمایت اجتماعی، زنان، فعالیت ورزشی، پارک بانوان، پارک عمومی، تهران.

* نویسنده مسئول: مریم محمدی

آدرس: دانشیار گروه طراحی شهری، دانشکده معماری و شهرسازی، دانشگاه هنر، تهران، ایران

ایمیل: m.mohammadi@art.ac.ir

تلفن: ۰۲۱-۶۶۷۲۲۷۴۰

می‌رسد نگاه زانی که از پارک بانوان استفاده می‌کنند، بیشتر سنتی و در چارچوب اخلاقی-رفتاری مذهب است. هرچند باید به این نکته نیز توجه داشت که برخی از زنان با نگاه کمتر سنتی نیز به دلیل نوع ورزشی که در این پارک‌ها و در مجموعه‌های ورزشی مستقر در این پارک‌ها وجود دارد، به این فضاها مراجعه می‌کنند.

۱ مقدمه

می‌گردد که انتخاب و کاربری نظریه‌ی منتخب در بررسی موضوع پژوهش، امکان‌پذیر است. همچنین تعمیق در پژوهش‌ها، نشان‌دهنده‌ی این موضوع مهم است که فعالیت ورزشی گروه زنان بیش از مردان، تحت تاثیر حمایت اجتماعی است (Eyler, 1993; Weiss, 1993; et al., 1997). بنابراین در نظام‌های سنتی و مذهبی، موضوع حمایت اجتماعی بیش از پیش می‌تواند به عنوان کاتالیزوی برای افزایش مشارکت زنان در فعالیت ورزشی باشد. در این میان ورزش برای زنان، ضمن آنکه به سلامت جسمانی آنها منجر می‌شود، کیفیت‌هایی چون حضور پذیری، فعالیت پذیری، اجتماع پذیری و... را برای آنها به ارمغان می‌آورد.

با علم به اهمیت این امر و با پذیرش هنجارهای اجتماعی-فرهنگی، شهرداری تهران و برخی از شهرهای دیگر در راستای حمایت از ورزش زنان در پارک‌ها و فضای شهری، تلاش کرده‌اند تا با احداث پارک‌های اختصاصی برای زنان، بستری را برای بهره‌مندی زنان از حق تفریح، سلامت و... فراهم آورند. با این توضیحات مسئله‌ی اصلی مقاله‌ی حاضر آنست آیا احداث چنین پارک‌هایی در سطح شهر مقبول زنان بوده و بستر مناسبی را برای تحقق سطوح دیگر حمایت اجتماعی چون حمایت احساسی و اطلاعاتی را برای مشارکت در ورزش فراهم آورده است. با این توضیح این مقاله بر آن است تا به بررسی سوال‌های زیر در شهر تهران بپردازد.

- چگونه حمایت اجتماعی بر فعالیت و حضور زنان در فعالیت‌های ورزشی در پارک‌های شهری تاثیر می‌گذارد؟

موضوع حضور و فعالیت زنان در فضاها در شهر، در تداوم رویکردهای برنامه‌ریزی حساس به جنسیت در دهه‌ی ۱۹۸۰ مورد توجه قرار گرفت. در این میان، همواره علی‌رغم مقبولیت و طرح این موضوع در روند برنامه‌ریزی و طراحی شهری، این امر کم و بیش در بسترهای مختلف مورد توجه بوده است. در این میان در کشورهایی با الگوی هنجاری-فرهنگی غالب اسلامی و کمتر مدرن، موضوع حضور زنان همواره محل بحث بوده و این امر منجر به بروز محدودیت‌های عینی و ذهنی برای حضور آنها در فضا شده است. در این میان اگر نوع این حضور، ورزش در فضا باشد، علی‌رغم پذیرش تاثیرگذاری ورزش بر ابعاد مختلف سلامت، اما همواره محدودیت‌های ابزاری، عرفی، هنجاری و اخلاقی وجود داشته است. در این میان نظریه‌ی حمایت اجتماعی به عنوان یکی از تئوری‌های شناخته شده در علم جامعه‌شناسی، کاربری بسیاری برای کاهش و رفع تعارضات در امور مختلف دارد. در این میان استفاده از این نظریه در جامعه‌شناسی ورزش نیز مورد توجه قرار گرفته است. برای مثال بررسی پژوهش‌های مرتبط با عوامل موثر بر مشارکت در فعالیت‌های ورزشی نشان می‌دهد که عوامل اجتماعی بیش از عوامل فردی بر مشارکت در فعالیت‌های ورزشی تاثیر دارند (King, et al., 1993; Bandura, 1997 & Weiss, 1992)، به صورتی که حمایت خانواده در کنار حمایت اجتماعی^۱، بر میزان فعالیت بدنی تاثیر دارد (Wold & Anderssen, 1992; Kenyon & MCPerson, 2001; Anderssen & Wold, 1992; Leslie, et al., 1999; Sallis, et al., 1999). با این توضیح مشخص

¹ Social Support

- کدامیک از دو الگوی پارک های عمومی و یا پارک های بانوان ایده آل زنان هستند؟

۲ مبانی نظری

۲/۱ پیشینه ی تحقیق

در این بخش پیشینه ی پژوهش مورد بررسی قرار می گیرد. چندین دسته بندی کلی برای طبقه بندی پژوهش های مرتبط با این تحقیق در نظر گرفته شده است. پژوهش های داخلی و خارجی مرتبط با نظریه ی حمایت اجتماعی، پژوهش های مرتبط با موضوع مشارکت در ورزش و همچنین پژوهش های داخلی مرتبط با پارک های بانوان نیز بررسی شده است.

در دسته ای از پژوهش ها، صرفا اهمیت و تاثیرگذاری حمایت اجتماعی بر سلامت گروه های مختلف بررسی شده است. برای مثال در پژوهش همتی و رحیمی علی آبادی^۱ (۱۳۹۳)، رابطه ی حمایت اجتماعی و سلامت روان زنان در شهر خلخال مورد بررسی قرار گرفته است. در پژوهش مشابه ای که توسط حاجی بکنده و تقی پور^۲ (۱۳۸۹)، انجام شده تاثیر این مقوله بر سلامت گروه خاصی از زنان یعنی زنان سرپرست خانوار، هدف بوده است. در پژوهش نبوی و همکارانش^۳ (۱۳۸۸)، تاثیر این مقوله بر سلامت سالمندان بازشناسی گردیده است. در این میان شفر و همکارانش (۱۹۸۱) تاثیر حمایت اجتماعی را بر مقوله ی سلامت هدف گیری کرده اند. در نمونه ی دیگری از پژوهش ها، تاثیر حمایت اجتماعی بر مقوله ی دیگری چون اهمالکاری دانشجویان (هداوند و بهزادی^۴، ۱۳۹۶) بررسی شده است. در پژوهش دیگری که توسط رستگار خالد^۵ (۱۳۸۳) انجام شده، تاثیر حمایت اجتماعی بر رفع تعارض رابطه ی کار و خانواده مورد توجه قرار گرفته است. همچنین تاثیر

حمایت اجتماعی بر کاهش استرس در محیط کار نیز بررسی گردیده است (Hsieh & Tsai, 2019). در پژوهش حیدرآبادی و همکاران^۶ (۱۳۹۲) نیز تاثیر این موضوع بر خشونت خانگی والدین علیه فرزندان مورد توجه قرار گرفته است. در پژوهش آگنس و همکاران (۲۰۰۶)، نیز تنوع حمایت اجتماعی و ارتباط آن با نقش پذیری اجتماعی مورد بررسی قرار گرفته است. کولینز (۱۹۹۱)، موضوع وابستگی و حمایت اجتماعی را در ارتباط با تنهایی در دوره ی سالمندی مورد تعمیق قرار داده است. ساراسون و همکارانش (۱۹۹۰) نیز موضوع حمایت اجتماعی را مورد توجه قرار داده اند و تریدی (۱۹۸۵)، نحوه ی اندازه گیری حمایت اجتماعی را بسط داده است. ولمن و گولیا (۱۹۹۷)، ماهیتی وجودی و خاستگاه این مقوله را هدف پژوهش خود قرار داده اند. لی و همکارانش (۲۰۱۸)، بر تاثیر حمایت اجتماعی بر پیشرفت تحصیلی دانشجویان و خستگی عاطفی آنها پرداخته اند. بیلگین و همکارش (۲۰۱۸)، سنجش تاثیر حمایت اجتماعی دریافت شده و تاب آوری روانی دانشجویان بر اعتیاد به رسانه های اجتماعی را بررسی نموده اند. در این میان پژوهش های مرتبط دیگری که ارتباط دو مقوله ی حمایت اجتماعی و ورزش را مورد توجه قرار داده اند، نیز وجود دارند. برای مثال، پژوهش عریضی و همکاران^۷ (۱۳۸۵)، به بررسی تاثیر حمایت اجتماعی بر مشارکت در فعالیت ورزشی در استان مازندران اختصاص دارد. در پژوهش کاتاگمی و همکارش (۲۰۱۶) تاثیر حمایت اجتماعی بر سطح سلامت روانی ورزشکاران مورد بررسی قرار گرفته است. براساس نتایج این پژوهش نشان می دهد، موضوع حمایت دریافتی بیش از حمایت اداری بر سلامت روانی آنها تاثیر دارد. رن و همکارانش (۲۰۲۰)، تاثیر حمایت اجتماعی بر فعالیت فیزیکی نوجوانان چینی را بررسی کرده اند و تبیین نموده اند که این موضوع

⁵ Rastegar Khaled

⁶ Heidarabadi et al.

⁷ Arizi et al.

¹ Hemmati & Rahimi Ali Abad

² Hosseini Haji Bandeh & Taghi Pour

³ Nabavi et al.

⁴ Hadavand & Behzadi

در فعالیت ورزشی را به مثابه ی فرآیند اجتماعی شدن بررسی کرده اند. کینگ و همکارانش (۱۹۹۲)، عوامل موثر بر درگیری جوانان را در فعالیت ورزشی را هدف پژوهش خود قرار داده اند. سامرز و همکارانش (۲۰۰۵)، موضوع علاقه ی نوجوانان به مصرف ورزش و نه مشارکت در ورزش را در استرالیا بررسی کرده اند. ویس (۱۹۹۳)، تاثیر روان شناختی مشارکت ورزشی متداوم را بر کودکان و جوانان مورد توجه قرار داده است و ولد و اندرسون (۱۹۹۲)، تاثیر متقابل سلامت خانواده و مشارکت در ورزش را مورد پژوهش قرار داده اند.

دسته ای از پژوهش ها نیز موضوع پارک بانوان و مجموعه های شهربانو و ارزیابی آنها را بررسی کرده اند. برای مثال در پژوهش غیاثوند و عماری^۵ (۱۳۹۱)، تاثیرات اجتماعی مجموعه های شهربانو در تهران بر توانمندسازی زنان از منظر اجتماعی بررسی شده است. در پژوهش حامی و فهام^۶ (۱۳۹۸)، نحوه ی توسعه ی کالبدی پارک های بانوان با شناسایی عوامل موثر بر انگیزش استفاده، مورد بررسی قرار گرفته است. در پژوهش برومند و رضایی^۷ (۱۳۹۵) نیز تاثیر پارک های بانوان بر موضوع عدالت جنسیتی، نقد و بررسی شده و حبیب و همکاران^۸ (۱۳۹۲)، نیز پارک های موضوعی بانوان را بررسی و تشریح نموده اند که احداث پارک های مختص زنان یکی از مهم ترین وظایف سازمان های اجرایی برای تحقق سلامت روانی و جسمانی زنان و تامین خدمات مورد نیاز آنهاست.

بررسی پیشینه ی پژوهش های داخلی و خارجی در دسته های مختلف نشان می دهد که در بسیاری از پژوهش ها صرفا بر یکی از مقوله های مورد تاکید در این پژوهش یعنی حمایت اجتماعی و مشارکت در ورزش پرداخته شده است. در این میان رویکرد مورد تاکید در این پژوهش ها عمدتا مبتنی بر دیدگاه جامعه شناسی ورزش، سلامت و نگاه

بر کارآمدی آنها موثر است. برون و همکارانش (۲۰۱۸) تجربه ی زیسته ی ورزشکاران از حمایت اجتماعی را با رویکردی پدیدار شناسانه بررسی کرده اند. اسکاراپیکیا و همکارانش (۲۰۱۷)، به بررسی تاثیر حمایت اجتماعی و مشارکت در فعالیت ورزشی در میان جوانان پرداخته اند. یونگ زو و همکارانش (۲۰۱۸)، تاثیر حمایت اجتماعی دریافتی و تاثیر آن بر سلامت دانشجویان در چین را بررسی کرده است. دیفریز و همکارانش (۲۰۱۶) تاثیر این مقوله و جلوگیری از تعاملات منفی و تاثیر آن بر سلامت روانی در ورزش حرفه ای را مد نظر قرار داده است. لرد و همکارانش (۲۰۱۸)، در پژوهشی از طریق تئوری زمینه ای به بررسی چگونگی تاثیر حمایت اجتماعی بر فعالیت فیزیکی دختران پرداخته اند.

دسته ی دیگری از پژوهش ها، تاثیر مشارکت در فعالیت ورزشی را بر مقوله های متعدد اجتماعی بررسی کرده اند. در پژوهش نورعلی وند و همکاران^۱ (۱۳۹۶)، تاثیر ورزش بر سلامت اجتماعی هدف بوده است. در پژوهش قادرزاده و حسنی (۱۳۹۴) بر دلالت های معنایی که ورزش برای زنان دارد، تاکید گردیده است. در پژوهش پناهی و همکاران^۲ (۱۳۹۱) بر تاثیر قدرت و ایدئولوژی بر ورزش زنان پرداخته شده است. در نمونه ی دیگری که توسط مهدوی و شرافت^۳ (۱۳۹۷) انجام شده، تاثیر حجاب و عفاف بر ورزش زنان تاکید شده است. در پژوهش نورعلی وند و همکاران^۴ (۱۳۹۶)، نیز بر بررسی هنجارهای جنسیتی و تاثیر آن بر مشارکت ورزشی زنان پرداخته شده است. در پژوهش اندرسون و ولد (۱۹۹۲)، تاثیر حضور همراهان بر افزایش فعالیت ورزشی گروه جوانان بررسی گردیده است. ایلر و همکارانش (۱۹۹۷)، موضوع فعالیت فیزیکی و زنان را از منظر تاثیر آن بر ارتقا سلامت و فرصت سازی برای زنان را در ایالات متحده مورد بررسی قرار داده اند. کنیون و همکارش (۲۰۰۱)، نحوه ی درگیری

⁵ Ghiasvand & Ammari

⁶ Hami & Faham

⁷ Boroumand & Rezaei

⁸ Habib et al.

¹ Nour Ali Vand et al.

² Panahi et al.

³ Mahdavi & Sherafat

⁴ Nour Ali Vand et al.

ورزش بر سلامت جسمانی و روانی (دیماتئو، ۱۳۸۹): ۹۴-۶۷) تاثیر دارد و بخش مهمی از اوقات فراغت است (پورموسوی^۲، ۱۳۹۰: ۱۳). امروزه به دلیل پیوند عمیق ورزش با مدیریت بدن، فراغت و سلامت؛ ورزش، ماهیتی فراجنسیتی به خود گرفته و به بخشی از زندگی روزمره زنان بدل شده است (قادرزاده و حسنی^۳، ۱۳۹۴). این پژوهش سطحی از مشارکت زنان در ورزش را مدنظر قرار می دهد که در آن، زنان به انجام ورزش روی می آورند و نه صرفا مصرف ورزش^۴. مصرف ورزش، به صورت مستقیم یا فاعل مشتمل بر مواردی چون خرید بلیط و مصرف غیرمستقیم یا منفعل مانند تماشای مسابقه ورزشی از تلویزیون است. همان طور که سامرز^۵ و همکاران (۲۰۰۵) بیان می کنند، تماشا و مصرف کالاهای ورزشی، دو بعد اصلی مصرف ورزش هستند (یوسفی و همکاران^۶، ۱۳۹۲: ۳۱). مشارکت در ورزش مشتمل بر مشارکت در انواع فعالیت های ورزش همگانی، سازمان یافته و حرفه ای است. دامنه ی سنی این مفهوم شامل دامنه ی سنی ۳ تا ۷۰ سال است. انواع فعالیت های جسمی، اعم از بازی ها، فعالیت بدنی غیرمنظم و خودجوش بومی تا تمرین های بدنی منظم را دربرمی گیرد و شامل ورزش صبحگاهی، فعالیت در پارک ها و فضای باز، کوه پیمایی یا کلاس های آمادگی جسمانی می شود (ممتازبخش و فکور^۷، ۱۳۸۶، ۵۴). میزان مشارکت ورزشی دارای طیف های متفاوت زیر است که در این پژوهش به غیر از سطح اول و آخر، همه سطوح را در برمی گیرد.

- عدم مشارکت ورزشی (کمتر از ۱۰ دقیقه در هفته)؛
- فعالیت بدنی خیلی کم و نامنظم (۳۰ دقیقه و کمتر)؛

جامعه شناختی است. در میان پژوهش های محدودی که هر دو مقوله ی پژوهش را مورد توجه قرار داده اند، نگاه به موضوع اساسا از منظر رشته های برنامه ریزی و طراحی شهری نبوده و پژوهش از منظر دیدگاه های پیش گفته بوده است. در این میان دسته ی دیگری از پژوهش ها که به ارزیابی پارک های بانوان از منظر رشته ی طراحی شهری و جامعه شناسی پرداخته اند، نیز توامان موضوع ورزش و تاثیر رویکرد حمایت اجتماعی بر آن را مورد توجه قرار نداده اند. با این توضیحات پژوهش حاضر بر آنست تا با بهره گیری از رویکرد جامعه شناختی، از نظریه ی حمایت اجتماعی به عنوان نظریه ی پایه ای پژوهش استفاده کند و تاثیر آن را بر نوعی از فعالیت های قابل بررسی در فضاهای شهری (ورزش به مثابه ی فعالیتی اختیاری) در فضای شهری مورد توجه قرار دهد. در این میان از آنجاکه زنان به عنوان گروه هدف این پژوهش از طریق ورزش می توانند ضمن حضور در فضاهای شهری و انجام فعالیت اجتماعی حاشیه ای در کنار آن، سلامت جسمی و روانی خود را تامین نمایند، و همچنین بیش از مردان نیازمند حمایت اجتماعی در ابعاد مختلف برای حضور در شهر و انجام فعالیت هستند، به عنوان گروه هدف انتخاب شده اند. در عین حال تمایز دیگر این پژوهش از سایر پژوهش های انجام شده مرتبط، آن است که این پژوهش با نگاهی تطبیقی مترصد است تا عوامل مشوق و محدودکننده ی موثر بر حضور زنان را در دو فضای عمومی و اختصاصی برای زنان بررسی کرده و مشخص نماید آیا فضای اختصاصی بیشتر مقبول زنان هستند یا فضاهای عمومی. بر این اساس نوآوری پژوهش حاضر هم از حیث انتخاب نظریه ی پایه، هم از حیث بررسی موضوع در فضای شهری و همچنین بهره گیری از رویکرد تطبیقی است.

۲،۲ دوگانه مصرف و مشارکت در ورزش

⁵ Summers

⁶ Yousefi et al.

⁷ Momtazbakhsh & Fakour

¹ DiMatteo

² Pourmousavi

³ Ghaderzadeh & Hassani

⁴ Sport Consumption

- موانع میان فردی: شامل کنش های متقابل و روابط میان افراد است. برای مثال ناتوانی در پیدا کردن همراه مناسب؛
- موانع درون فردی: بیانگر محدودیت های روان شناسانه و خصیصه های فردی هم چون استرس، اضطراب، افسردگی و جامعه پذیری نسبت به فعالیت های خاص، است (Samdahl & Jekubovich, 1997,432).

در دسته بندی دیگری، دینگل، این موانع را شامل موارد زیر معرفی می کند:

- موانع عملی: کمبود وقت، بچه داری، ضعف بنیه مالی، کمبود حمل و نقل عمومی، امنیت شخصی، عدم دسترسی به تسهیلات ورزشی؛
- موانع شخصی: نوع تلقی زنان از بدن، پوشاک و تجهیزات ورزشی، فقدان اعتماد به نفس، نفوذ والدین و بزرگترها و...؛
- موانع اجتماعی-فرهنگی: شامل حاکمیت فرهنگ مردانه در ورزش، پیش داوری های جنسیتی، سوء استفاده های جنسی، عدم پوشش رسانه ای ورزش زنان (کارگر و همکاران^۴، ۱۳۹۲) و برجسته کردن ایدئولوژی مادری (نورعلی وند و همکاران^۵، ۱۳۹۶، ۱۶).

۲٫۳ نظریه های تاثیرگذار بر مشارکت زنان در فعالیت های ورزشی و انتخاب حمایت اجتماعی به عنوان نظریه پایه ی پژوهش

مشارکت زنان در ورزش، در ارتباط با نظریه های متعددی است که یکی از آنها، حمایت اجتماعی می باشد. این نظریه ها عبارتند از: نظریه ی یادگیری اجتماعی آلبرت باندورا^۶؛ نظریه ی سرمایه ی فرهنگی پیر بوردیو^۷ و ژان کلود پسون^۸؛

- ورزش تفریحی (۳۱ تا ۶۰ دقیقه، یک جلسه در هفته)؛
  - ورزش سلامت محور (۶۱ تا ۱۲۰ دقیقه، ۲ جلسه در هفته)؛
  - ورزش منظم (۱۲۱ تا ۲۴۰ دقیقه، ۳ تا ۴ جلسه در هفته)؛
- ورزش حرفه ای (۲۴۱ دقیقه و بیشتر، بیش از ۴ جلسه در هفته) (نورعلی وند و همکاران^۱، ۱۳۹۶).

یکی از پرسش های مهم در جامعه شناسی ورزش آنست که چرا علی رغم ویژگی های مشابه محیطی و زیستی، تمایل زنان به مشارکت در فعالیت بدنی متفاوت از مردان است؟ بررسی های تجربی و تئوریک نشان می دهد که این تفاوت، تحت تاثیر عوامل اجتماعی، فرهنگی و... است (Bandura, 1997; Mechanic & Hasell, 2003). برای مثال ویس، عوامل مؤثر بر فعالیت های ورزشی را شامل: سلامت و تندرستی، ارتقا سطح توانایی بدنی، یادگیری مهارت های جدید، برقراری روابط دوستانه، پذیرش در گروه همسالان، حمایت کافی از سوی دیگران مهم^۲، لذت بردن ناشی از مشارکت مثبت، و نداشتن تجربه ی منفی مرتبط با فعالیت بدنی می داند (Weiss, 1993). برخی موانع مؤثر بر نرخ مشارکت را مشتمل بر موانع ساختاری و غیرساختاری می دانند. موانع ساختاری مشتمل بر وجود قوانین و قواعد رسمی و مصوبی است که مانع رشد ورزش بانوان می شود. موانع غیرساختاری همان موانع اجتماعی-فرهنگی است (نورعلی وند و همکاران^۳، ۱۳۹۶، ۹). براساس مدل هرمی موانع اوقات فراغت، موانع مؤثر بر مشارکت زنان عبارتند از:

- موانع ساختاری: محدودیت منابع مالی، زمان و شرایط آب و هوایی؛

⁵ Nour Ali Vand et al

⁶ Albert Bandura

⁷ Bourdie

⁸ G.C. Parson

¹ Nour Ali Vand et al.

² Significant other's

³ Nour Ali Vand et al.

⁴ Karegar et al.

روانی موثر است (Li, et al., 2018, 2). پایه های نظری رویکرد حمایت اجتماعی، متأثر از سایر نظریه هاست. در ادامه ارتباط این نظریه با برخی از نظریه های دیگر طرح و بررسی می شود.

• **رابطه ی نظریه ی یادگیری و حمایت اجتماعی:** در این نظریه، رفتار از طریق یادگیری، از طریق تجربه ی مستقیم یا از طریق مشاهده دیگران (الگو گرفتن) آموخته می شود. به همین دلیل، موضوع دیگران مهم، تاثیر زیادی بر مشارکت ورزشی دارد (عریضی و همکاران^۹، ۱۳۸۵، Spreitaer & Synder, 1996; ۷۹; Mocintosh, 1982). در واقع، بعد حمایت عاطفی که تحت تاثیر دیگران مهم است، به نوعی بر الگوپذیری تاکید دارد. بنابراین دو شاخص: ورزش کردن اعضای خانواده (هاجسون تورلیندسون، ۱۹۹۱) و دوستان (عریضی و همکاران^{۱۰}، ۱۳۸۵) حائز اهمیت هستند.

• **رابطه ی نظریه ی شبکه و حمایت اجتماعی:** این نظریه معطوف به روابط اجتماعی، پیوندهای اجتماعی و شبکه ی پیوندهاست. در این نظریه، مسئله ی اصلی، روابط است و واحد تشکیل دهنده ی ساخت جامعه، شبکه های تعاملی هستند (نبوی و همکاران^{۱۱}، ۱۳۸۹، ۸۰). نظریه ی شبکه، امکان تفکیک تحلیلی بین ساخت پیوندها (سایز، تراکم، ترکیب)، خصوصیات تعاملی (شیوه و فراوانی تماس) و خصوصیات کارکردی (حمایت ابزاری^{۱۲}، عاطفی^{۱۳}، اطلاعاتی^{۱۴}) را فراهم می کند (باستانی و صالحی هیکویی^{۱۵}، ۱۳۸۶، ۶۹-۶۷). حمایت

نظریه ی کلیشه های جنسیتی، سندانر بم^۱؛ نظریه ی نقش جنسیتی، چافتز^۲؛ نظریه ی موانع فیزیولوژیکی، چو^۳ (انورالخولی^۴، ۱۳۸۱، ۱۰۷ و ۱۰۸)؛ و نظریه ی حمایت اجتماعی.

برای اولین بار کوب^۵ (۱۹۷۶)، حمایت اجتماعی را به عنوان آگاهی تعریف کرد که به واسطه آن فرد باور می کند که (۱) مراقبت شده و دوست داشته می شود، (۲) دارای ارزش، اعتبار و احترام است و (۳) متعلق به شبکه ای از ارتباطات و تعهدات دوسویه است. دیگر محققان، حمایت اجتماعی را تبادلات بین فردی می دانند که شامل عاطفه، تأیید و تصدیق، مساعدت و یاری، تشویق و اعتبار دادن به احساسات است (Winter et al., 2011). به طور کلی حمایت اجتماعی منتسب به تعاملات اجتماعی با پیامدهای مثبت است (Brown, et al., 2018). حمایت اجتماعی در ارتباط با دریافت احترام از دیگران مهم و گروه های دیگر است (Ren, et al., 2020, 2). حمایت اجتماعی به عنوان شبکه ی حمایتی به سیستمی با دامنه ی بزرگ تا کوچک از افراد اشاره دارد که در زمان نیاز به کمک، قابل دسترس باشند (هداوند و بهزادی^۶، ۱۳۹۶؛ حسینی حاجی بکنده و تقی پور^۷، ۱۳۸۹، ۱۴۱). اهمیت حمایت اجتماعی برای زنان نسبت به مردان بیشتر است؛ زیرا زنان، ارتباط نزدیکی با خانواده و دوستان دارند و بیشتر تمایل به دریافت حمایت اجتماعی دارند (نوروزی و همکاران^۸، ۱۳۹۶، ۱۲۲). همچنین حمایت اجتماعی در ارتباط با سلامت می تواند مانع استرس شده و از ایجاد تعاملات منفی جلوگیری کند (DeFreese & Smith, 2014, 620) و یا به مثابه ی حائلی باشد که تاثیرات هنجاری و غیرهنجاری استرس را کاهش می دهد و بر سلامت جسمانی و

⁹ Arizi et al.

¹⁰ Arizi et al.,

¹¹ Nabavi et al.

¹² Instrumental

¹³ Emotional

¹⁴ Informational

¹⁵ Bastani & Salehi Hikui,

¹ Bem

² Chaftez

³ Chu

⁴ Anwar al-Khawli

⁵ Cobbe

⁶ Hadavani & Behzadi,

⁷ Hosseini Haji Bandeh & Taghi Pour

⁸ Norouzi et al.

منبع اصلی حمایت اجتماعی در بعد عاطفی به شمار می آیند (Collins, 2003). در این میان، به نظر می رسد عوامل متعددی بر تاثیرگذاری منابع حمایت عاطفی تاثیر دارند. برای مثال در بافت های فرهنگی جمع نگر (چون ایران)، در مقایسه با بافت های فرهنگی فردنگر، خانواده در مقایسه با منابع دیگر مثل: دوستان و دیگران مهم، حمایت اجتماعی بیشتری را ایجاد می کند (شکری و همکاران^{۱۰}، ۱۳۹۱). در واقع حمایت اجتماعی به عنوان یک نیروی حمایتی در زندگی افراد از منابع مختلفی به دست می آید (Bilgin & Taş, 2018, 752). در ادامه برخی از منابع حمایت عاطفی ارائه می شود.

خانواده: خانواده به مثابه یکی از نهادهای اصلی و کارگزار عمده ی جامعه پذیری، بر رفتار در نهادهای دیگر، چون ورزش اثر می گذارد (نوروزی و همکاران^{۱۱}، ۱۳۹۶ به نقل از ویس^{۱۲}، ۱۳۸۹، ۸۷). همچنین پژوهش های انجام شده در رابطه با نقش خانواده در نگرش فرزندان و اظهار تمایل به مشارکت در فعالیت های ورزشی، نشان از جایگاه حمایت خانواده و والدین دارد (نادریان جهرمی، ۱۳۸۴: ۱۴۷).
دوستان (Laird, et al., 2018): دوستان در قالب شبکه های اجتماعی و از طریق ارائه تجربیات خود بر مشارکت ورزشی زنان تاثیر دارند (Collins, 2003).

بستگان، همسایه ها و دیگران مهم.
برخی دیگر (چون مولاسیوتیس و همکاران)، حمایت اجتماعی را به دو دسته ی حمایت ساختاری (وضع تاهل، اندازه شبکه حمایتی و فراوانی تعاملات اجتماعی) و یا کارکردی (ارائه حمایت عاطفی، عینی و اطلاعاتی) تقسیم می کنند (همتی و رحیمی

اجتماعی با پیوندهای گوناگون اعضای شبکه فراهم می شود.

- **رابطه ی نظریه انسجام اجتماعی^۱ و حمایت اجتماعی:** نظریه انسجام اجتماعی دورکیم و شبکه ی اجتماعی، چگونگی درگیری افراد در اجتماعات و شبکه های اجتماعی شخصی را توضیح می دهد. افراد جزئی از جامعه هستند که از تماس با دیگران تشکیل شده اند. محیط ساختاری این ارتباطات و شبکه شخصی افراد، منجر به فراهم آمدن حمایت کارکردی می شود (Agneese et al., 2006, 439).

۲،۴ انواع حمایت اجتماعی

دسته بندی های متفاوتی از انواع حمایت اجتماعی وجود دارد. برای مثال تریدی^۲ (۱۹۸۵، ۹۲۱)، چهار نوع حمایت عاطفی، ابزاری، اطلاعاتی و ارزیابی کننده را از هم متمایز می کند (رستگار خالد^۳، ۱۳۸۳). برخی دیگر، انواع حمایت اجتماعی را مشتمل بر ابزاری، اطلاعاتی و عاطفی می دانند (نوروزی و همکاران^۴، ۱۳۹۶، به نقل از کوهن، ۲۰۰۴: ۶۷۶؛ رستگار خالد^۵، ۱۳۸۳؛ Heaney & Israel, 2008; Tay, et al., 2013 Schaefer et al., 1981, 49). پژوهشگرانی چون لسلی و سرین^۶ (۲۰۰۸)، ریس و سایبیا^۷ (۲۰۱۰)، لیندستروم و همکاران (۲۰۰۱)، کوهن (۲۰۰۴) و درنتی و همکاران^۸ (۲۰۰۶)، تاثیر سه بعد پیش گفته را بر ورزش بررسی کرده اند. حمایت ابزاری شامل ارائه کمک های مادی است. حمایت اطلاعاتی نیز ارائه اطلاعات، برای کمک به فرد برای مقابله با مشکلات است و معمولا به شکل مشاوره یا راهنمایی عرضه می شود (نوروزی و همکاران^۹، ۱۳۹۶ به نقل از کوهن، ۲۰۰۴: ۶۷۶). منابع حمایت عاطفی، در ارتباط های اجتماعی رسمی و غیررسمی است و اعضای خانواده و دوستان

⁷ Rees & Sabia

⁸ Drentea

⁹ Norouzi et al.

¹⁰ Shokri et al.

¹¹ Norouzi et al.

¹² Weiss

¹ Social cohesion

² Trady

³ Rastegar Khaled

⁴ Norouzi et al.

⁵ Rastegar Khaled

⁶ Leslie & Cerin

منابع مالی و خدماتی؛ و ۵) حمایت اطلاعاتی: دسترسی به اطلاعات مورد نیاز برای درک موقعیت می داند (حیدرآبادی و همکاران ۷، ۱۳۹۲). برخی حمایت اجتماعی را واقعیتی اجتماعی (حمایت عینی و واقعی) و برخی دیگر آن را ناشی از ادراک و تصور فرد (حمایت اجتماعی ذهنی) می دانند (Sarason, et al., 1990 ; Laird, et al., 2018). در سال های اخیر تغییر از بررسی حمایت ادراکی به بررسی حمایت دریافتی در میان پژوهشگران مشاهده می شود (Katagami & Tsuchiya, 2016, 1742).

۲/۵ چارچوب مفهومی پژوهش و روش بررسی آن

با ارائه ی مبانی نظری مربوط به حمایت اجتماعی، این نوشتار بر آن است تا با در نظر گرفتن سه بعد ابزاری، عاطفی و اطلاعاتی حمایت اجتماعی، به تاثیرپذیری آن بر مشارکت ورزشی زنان بپردازد. از آنجاکه هنجارهای غالب فرهنگی-اجتماعی عموماً عاملی محدودکننده بر مشارکت زنان در فعالیت ورزشی هستند، این نوشتار می کوشد تا اقدامات شهرداری تهران در ساخت فضاهای اختصاصی زنان تحت عنوان پارک بانوان را در مقابل فضاهای عمومی پارک ها به عنوان نمونه های موردی، به صورت تطبیقی بررسی نماید. در واقع این پژوهش مترصد است تا دریابد زنان چه ادراکی از ابعاد مختلف حمایت اجتماعی در ارتباط با ورزش در پارک شهری دارند؟ همچنین آیا حمایت ابزاری ادراک شده زنان از فضاهای اختصاصی مثبت تر است یا از پارک های عمومی؟ بدین ترتیب، مدل اولیه پژوهش تدوین شده است. در این مدل، لایه های انواع حمایت احساسی تبیین و منابع دریافت حمایت نیز شناسایی گردیده اند. در ادامه، سنجه های حمایت اجتماعی و ورزش در ابعاد زیر معرفی شده که بر پایه ی آنها ساختار پرسش نامه ها شکل خواهد گرفت.

علی آبادی^۱، ۱۳۹۳؛ نبوی و همکاران^۲، ۱۳۸۹، ۸۵ و (Kessler et al., 1985, 98).

• حمایت اجتماعی ساختاری: از دید برکمن (۱۹۸۵)، به جنبه های عینی حمایت اشاره داشته و به عنوان وجود ارتباطات اساسی و اولیه تعریف می گردد (نبوی و همکاران^۳، ۱۳۸۹). از دید برکمن این نوع از حمایت مشتمل بر موارد زیر است: (۱) عضویت در اجتماعات، (۲) شبکه ی اجتماع شخصی (این بعد شامل ترکیب، ساختار و محتوای پیوند دوستان، خویشاوندان، همسایگان و آشنایان است (Wellman & Gulia, 1997)) و (۳) پیوند قوی (به مفهوم میزان شدت ارتباط فرد با دیگران مهم است که با چهار شاخص نزدیکی، داوم و فراوانی، وسعت و اعتماد متقابل، اندازه گیری می شود (Petrzci et al., 2007, 46)) (همتی و رحیمی علی آبادی^۴، ۱۳۹۳).

• حمایت اجتماعی کارکردی: این نوع حمایت از دید کسلر و همکاران (۱۹۹۹)، اصولاً به کارکردهای متعددی که حمایت ممکن است فراهم کند، ارجاع می شود. مانند ابراز حالات روانی مثبت یا حمایت عاطفی، اظهار موافقت با عقاید یا احساسات تشویق آمیز و دلگرم کننده یا کارکردهای دیگری مانند امکان مشورت، ارائه اطلاعات و تامین کمک های اطلاعاتی (رستگار خالد^۵، ۱۳۸۴، ۱۳۷).

ساراسون^۶ و همکاران (۱۹۹۰)، حمایت اجتماعی را شامل ابعاد پنج گانه مشتمل بر (۱) حمایت عاطفی: داشتن مهارت لازم در کمک گرفتن از دیگران در هنگام برخورد با دشواری ها؛ (۲) حمایت شبکه ی اجتماعی: به معنای دسترسی به عضویت در شبکه های اجتماعی؛ (۳) حمایت خودارزشمندی: اینکه دیگران در دشواری ها یا فشارهای روانی به وی بفهمانند که او فردی ارزشمند است و می تواند با به کارگیری توانایی های ویژه خود بر دشواری ها چیره شود؛ (۴) حمایت ابزاری: دسترسی داشتن به

⁵ Rastegar Khaled

⁶ Sarason

⁷ Heidarabadi et al.

¹¹ Hemmati & Rahimi Ali Abad

² Nabavi et al.

³ Nabavi et al.

⁴ Hemmati & Rahimi Ali Abad,

هزینه‌ی دولتی، ساخت فضاهای ورزشی، حمایت‌های قانونی و...؛

سنجه‌های حمایت اطلاعاتی: دریافت اطلاعات لازم درباره فعالیت‌های ورزشی، تاثیر آن بر سلامت جسمی و روانی، معرفی ورزش منطبق با توانایی و استعداد فرد، آموزش لازم جهت مشارکت در فعالیت‌های ورزشی، معرفی اماکن و تاسیسات ورزشی، زمان و مکان فعالیت ورزشی، اطلاع‌رسانی درباره‌ی ورزش زنان از طریق رسانه و... .

سنجه‌های حمایت عاطفی: ورزشکار بودن خانواده، تشویق فرد به ورزش کردن از طرف اعضای خانواده، دوستان و همسایه‌ها، همراهی خانواده در انجام ورزش، نگاه و تشویق دیگران به ورزش زنان تحت تاثیر هنجارهای اجتماعی و مذهب، کمک به زن انجام مسئولیت‌های خانه و نگهداری از کودکان و...؛

سنجه‌های حمایت ابزاری: پرداخت شهریه کلاس‌های ورزشی، خرید وسایل و لباس ورزشی، تامین هزینه‌های فعالیت‌های ورزشی، کمک

شکل امدل مفهومی تاثیر حمایت اجتماعی بر مشارکت زنان در ورزش همگانی

منبع: نگارنده

بانوان تهران در این منطقه بوده و امکان بررسی تطبیقی فراهم است و بنابراین مشخص می‌گردد، به چه دلیل هر یک از پارک‌ها توسط زنان برای ورزش انتخاب شده است. همچنین در هر دو پارک، برنامه ورزش همگانی وجود دارد. ساختار پرسش‌نامه مشتمل بر بررسی ویژگی‌های فردی، میزان اهمیت به فعالیت ورزشی، دلایل انتخاب پارک و بررسی ابعاد حمایت اجتماعی ادراک شده است. گروه هدف، زنان ۱۸-۶۵ سال هستند که در فعالیت ورزشی مشارکت می‌کنند. پرسش‌نامه‌ها در روزهای هفته و در ماه‌های دی و بهمن ۱۳۹۸

۳ روش تحقیق

همان‌طور که بیان گردید، حمایت اجتماعی مشتمل بر ابعاد عینی و ذهنی است، بنابراین در مقاله حاضر، این دیدگاه نیز مورد توجه است. به منظور ارائه‌ی پاسخ مناسب به پرسش‌های طرح شده، در ابتدا شرایط حمایت عینی (مشتمل بر حمایت ابزاری و اطلاعاتی) با بررسی اسنادی انجام می‌شود. سپس نظرات زنان در دو پارک منتخب در منطقه‌ی ۳ شهرداری تهران، براساس روش پرسش‌گری بررسی می‌گردد. دلیل انتخاب پارک‌ها در این منطقه، به این دلیل است که یکی از پنج پارک

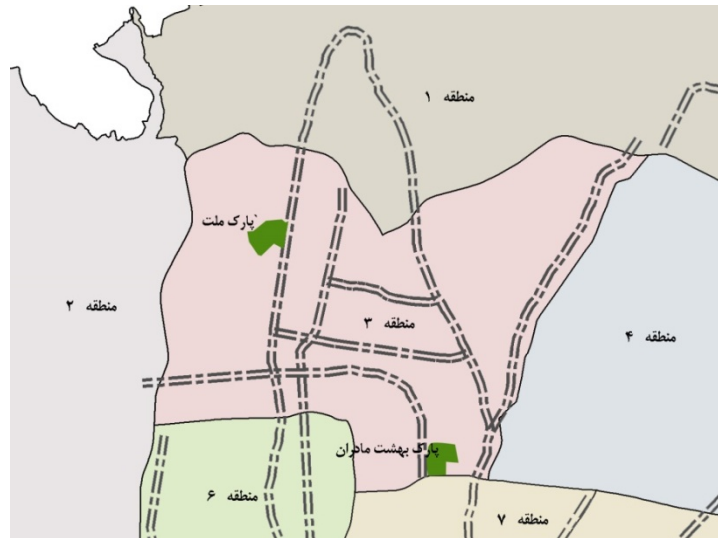

رابطه‌ی علی و معلولی) دارند از دو آزمون گاما و ضریب توافقی سی استفاده شده است. چنانچه هر دو متغیر، رتبه ای باشند از آزمون گاما و اگر یکی از متغیرها از نوع رتبه ای و دیگری اسمی باشد، از آزمون ضریب توافقی سی استفاده می‌گردد. ضریب همبستگی عددی بین منفی یک و مثبت یک بوده که عدد مثبت، نشان دهنده ی رابطه ی مستقیم و عدد منفی، نشان دهنده ی رابطه ی معکوس است. در این پژوهش میزان معنی داری از ۹۵ درصد به ۹۰ درصد تقلیل یافته تا همه ی روابط محتمل معنی دار شناسایی شوند. لازم به ذکر است که علی رغم آنکه آزمون همبستگی صرفا وجود رابطه ی معنی دار را مشخص می‌کند، اما خود پژوهش گر می‌تواند تشخیص دهد که کدام متغیر نقش متغیر وابسته و کدامیک، نقش متغیر مستقل را ایفا می‌کند. بر این اساس در این پژوهش، متغیر وابسته، مشارکت زنان در فعالیت های ورزشی در پارک ها و متغیر مستقل انواع حمایت های اجتماعی هستند. مقدره ی آزمون همبستگی که پی-ولیوا نامیده می‌شود، مشخص می‌کند که میزان تاثیرگذاری متغیرها بر هم چقدر است. بنابراین پس از مشخص شدن وجود رابطه ی معنی دار که براساس میزان معنی داری کمتر از ۰/۱ در این پژوهش تعیین شده، هر چه میزان مقدره بالاتر باشد، تاثیرگذاری آن بیشتر بوده و در اولویت بالاتری قرار می‌گیرد.

تکمیل شده‌اند. لازم به ذکر است که به دلیل آلودگی هوای تهران در سال مزبور، روند تکمیل پرسش نامه‌ها طولانی شده است. به منظور آنکه عوامل مداخله گر (چون: وضعیت آب و هوا، آلودگی هوا، جریان ترافیک کلی تهران و...) در هر دو فضا یکسان باشد، دو تیم در یک ساعت مشخص، در هر دو پارک به پرسش‌گری پرداخته‌اند. روایی پرسش نامه‌ها با تأیید متخصص آمار و چند متخصص شهرسازی چک شده و همچنین با انجام پیش آزمون (حدود ۱۲-۱۵ پرسش نامه) در فضاها (و محاسبه آلفای کرونباخ در نرم افزار اس.پی.اس.اس. که بیشتر از ۰/۷ بود) تأیید شد. تعداد پرسش نامه‌ها، با توجه به تعداد زنانی که در فعالیت ورزشی مشارکت می‌کنند، در هر دو پارک متغیر است. در پارک عمومی، ۱۲۰ پرسش نامه و در پارک بانوان، ۱۰۵ پرسش نامه تکمیل شد.

تحلیل های آماری انجام شده در این پژوهش مبتنی بر تحلیل توصیفی داده ها و همچنین تحلیل اکتشافی مبتنی بر آزمون همبستگی بوده است. با توجه به اینکه نوع داده ها در اکثر موارد غیرپارامتریک بوده (داده های رتبه ای) باید از آزمون های ناپارامتریک استفاده شود. به منظور بررسی روابط همبستگی که مشخص می‌کند دو متغیر ارتباط همبسته به هم (بدون مشخص شدن

¹ P_Value

شکل ۲ موقعیت پارک های انتخابی برای انجام پژوهش
منبع: نگارنده

وعدم تساوی زن و مرد اشاره شده است. بررسی اساسنامه ی فدراسیون نیز نشان می دهد، تفکیک ورزش زنان و مردان و بودجه ی متفاوت ورزش برای آنها وجود دارد (پناهی و صداقت زادگان اصفهانی^۱، ۱۳۹۱). در این میان، مصوبه های حمایتی نیز قابل بررسی هستند، برای مثال مصوبه ی ۵۶۵ شورای عالی انقلاب فرهنگی، به صراحت بیان می کند که ورزش زنان اهمیت بیشتری نسبت به ورزش مردان دارد (نادری و همکاران^۲، ۱۳۹۳، ۶۰). همچنین یکی از اقدامات مدیریتی در شهرداری تهران برای حمایت ساختاری از ورزش زنان، استقلال آن و واگذاری مدیریت آن به زنان بوده است (نادری و همکاران، ۱۳۹۳ به نقل از مدیر پارک بانوان). فارغ از بررسی ابعاد قانونی، اقداماتی (دو اقدام ویژه): نیز برای تحقق حمایت ابزاری از ورزش زنان در شهرداری تهران انجام شده است: احداث پارک های ویژه ی بانوان و احداث مجتمع های شهربانو^۳. در حال

مسلمان محجبه ایرانی را در یک محیط امن و سالم برآورده کند (دستورالعمل اجرایی مراکز شهربانو، ۱۳۹۰). اولین مجموعه ی شهربانو در سال ۱۳۸۶ در منطقه ی ۸ شهرداری تهران به صورت پایلوت راه اندازی شد. این مجموعه ها دارای کافی شاپ، کافی نت، پیرایش و گریم، ماساژ درمانی، کارگاه خوداشتغالی و

۴ یافته ها و بحث

این بررسی مشتمل بر دو رویکرد کارشناسانه و مردم محور است. در گام اول، نگارنده وضعیت حمایت اجتماعی و تاثیر آن بر ورزش زنان تهرانی را بررسی می کند (حمایت اجتماعی عینی). در گام بعد، نظر زنان و حمایت اجتماعی ادارک شده ی آنها (بعد ذهنی) بررسی می شود.

۴/۱ تحلیل کارشناس محور موضوع حمایت اجتماعی عینی از ورزش زنان در تهران

برای به دست آوردن قواعد مربوط به ورزش زنان در سازمان ورزش (به عنوان حمایت های ابزاری)، بررسی مجموع قوانین و قانون اساسی، اساسنامه ی فدراسیون و هیات های ورزشی مورد توجه قرار گرفته است. بررسی ها نشان می دهد که در قانون اساسی به مواردی چون منع کار سخت زنان، تاکید بر نقش مادری زن، تفاوت طبیعی بین زن و مرد

^۱ Panahi & Sadeghat Zadegan Esfahani

^۲ Naderi et al.

^۳ شهربانو، مرکزی است زنانه، که سعی دارد بتواند نیازهای ضروری فرهنگی، هنری، اقتصادی، تفریحی، ورزشی و... زن

تهران قرار گرفته که این امر دسترسی مناسبی برای همه زنان تهرانی را فراهم می‌آورد. با این حال واکنش‌های دوگانه‌ای از این حمایت ابزاری وجود داشته است. در واقع برخی حمایت ادراک شده، در رابطه با این عملکرد را، مثبت ارزیابی نموده و آن را روشی کارآمد در ایران و سایر کشورهای عربی به دلیل مشترکات مذهبی می‌دانند (حامی و فهام^۵، ۱۳۹۸) و بر این باور هستند که فعالیت‌های تفریحی و ورزشی برای زنان در این پارک‌ها، موجب ایجاد نگرش عدالت و تفکیک جنسیتی می‌شود (فرشی صبح خیز^۶، ۱۳۹۰، ۵۷-۵۳). در مقابل عده‌ای دیگری از متخصصان جدایی زنان از مردان را نوعی توهین به زنان دانسته‌اند (حامی و فهام^۷، ۱۳۹۸ و زنجانی زاده اعزازی^۸، ۱۳۸۰، ۶۲۴-۶۰۳).

بررسی‌ها نشان می‌دهد که ایده پارک اختصاصی زنان، مختص به ایران و کشورهای عربی نبوده، بلکه در کشورهای دیگر نیز وجود دارد. برای مثال پارک مختص زنان در میامی آمریکا با مساحت ۱۵ آکر و دارای فضای پیک نیک، محل نمایشگاه، رخدادهای فرهنگی و همچنین زمین بازی کودکان، نمونه‌ای از این دست پارک‌ها هستند. پارک دیگر در کشور افغانستان به مساحت ۸ آکر ساخته شده که از سال ۱۹۹۶ تا ۲۰۰۱ بسته بوده و امروزه به یک مکان بسیار جذاب برای زنان تبدیل شده است. بررسی مقایسه‌ای نشان می‌دهد، پارک بانوان در آمریکا به منظور آموزش روش‌های جدید برای بهبود مدیریت زنان و همچنین محلی برای کارایی است و ورود آقایان به این پارک ممنوع نیست. در پارک بانوان کابل، زنان در وهله‌ی اول برای رهایی از قوانین سخت‌گیرانه در مورد پوشش و در وهله‌ی دوم برای افزایش تعاملات اجتماعی از آن استفاده می‌کنند (حامی و فهام^۹، ۱۳۹۸).

حاضر ۴ پارک بانوان در شهر تهران احداث شده و پنجمین پارک نیز در حال اتمام می‌باشد. مجتمع‌های شهربانو نیز مقرر است در تمامی مناطق تهران احداث شوند.

احداث پارک‌های بانوان توسط شهرداری از این رو است که یکی از مهم‌ترین وظایف این سازمان اجرایی، تقویت نشاط و سلامتی شهروندان و ایجاد بسترهای لازم برای گذراندن اوقات فراغت و فعالیت‌های ورزشی زنان از طریق تامین فضای شهری، توسعه‌ی امکانات تفریحی و ورزشی و احداث مراکز تفریحی و ورزشی مختص زنان است (نادری و همکاران^۱، ۱۳۹۳، ۵۱ و حبیب و همکاران^۲، ۱۳۹۰، ۷۶). درعین حال، یکی از مطالبات شهروندان مناطق مختلف شهر تهران، در ارتباط با اوقات فراغت و فعالیت‌های ورزشی است (نادری و همکاران^۳، ۱۳۹۳، ۵۲). بنابراین شهرداری تهران درصدد است با احداث پارک‌های اختصاصی بانوان، ضمن افزایش سهولت دسترسی به پارک، برانگیختن حس تسلط فضایی و تفکیک قلمروها در پارک‌های شهری، راهکاری برای جلوگیری از جنسیتی شدن فضای پارک در پیش گیرد (برومند و رضایی^۴، ۱۳۹۵).

پارک بهشت مادران واقع در منطقه‌ی ۳ شهرداری تهران و جنوب شرقی آن، اولین پارک بانوان است که در سال ۱۳۸۷ احداث شده است. سایر پارک‌های بانوان در تهران مشتمل بر پارک بانوان نرگس واقع در منطقه‌ی ۱۸، بوستان ولایت واقع در منطقه‌ی ۱۹ و پارک بانوان پردیس واقع در منطقه‌ی ۱۵ هستند. درعین حال، پارک بانوان ریحانه واقع در جنگل‌های لویزان واقع در منطقه‌ی ۴ شهرداری تهران، نیز در حال احداث و اتمام می‌باشد. موقعیت این پارک‌ها به لحاظ موقعیتی در پنج نقطه‌ی غرب، شرق، شمال، جنوب و مرکز

⁴ Boroumand & Rezaei

⁵ Hami & Faham

⁶ Farshi Sobh Khiz,

⁷ Hami & Faham

⁸ Zanjani Zadeh Arazi

⁹ Hami & Faham

عروسک‌سازی، سونا و جکوزی، مرکز آموزش، خانه‌ی اسباب‌بازی، سالن رزمی، سالن بدن‌سازی، سالن یوگا، کتابخانه و... است (غیاثوند و عماری، ۱۳۹۱).

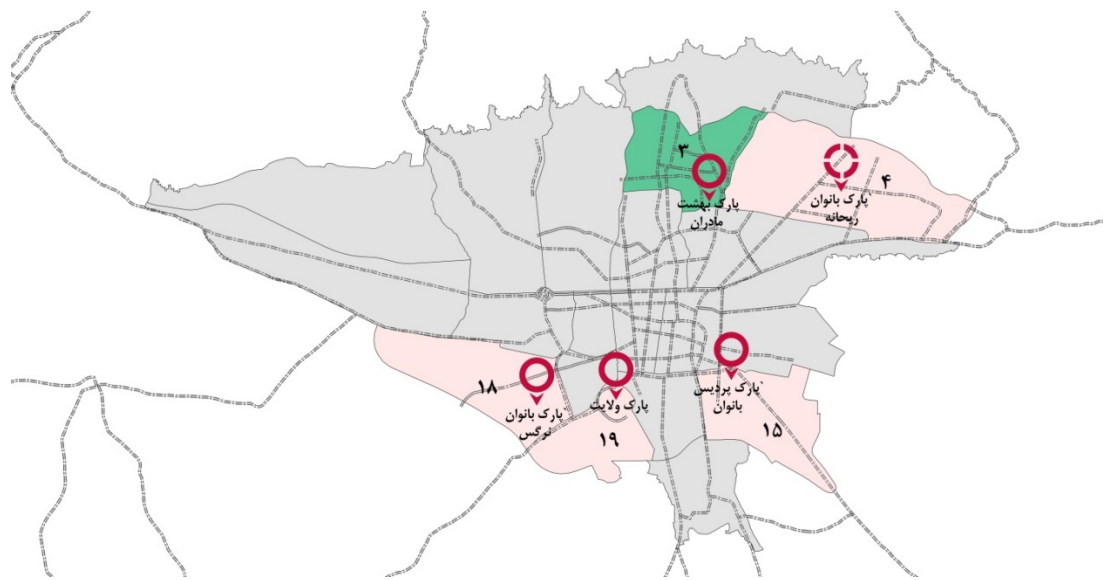
¹ Naderi et al.

² Habib et al.

³ Naderi et al.

خانواده به ورزش زنان، تصورات کلیشه ای از فعالیت های ورزشی زنان و نگرش منفی به زنان ورزشکار هستند (نادری و همکاران^۲، ۱۳۹۳، ۵۷). در این میان عامل حجاب، یکی از محدودیت ها و موانع فعالیت های حرفه ای ورزشی است و در این میان همین امر منجر به عدم و یا پوشش کم رسانه ها در امر ورزش زنان است (مهدوی و شرافت^۳، ۱۳۹۷).

حمایت اطلاعاتی در ارتباط با رسانه ای شدن ورزش است. رسانه در اشکال مختلف مانند اینترنت، ماهواره، شبکه های فشن، سریال ها، مجله و روزنامه، بدن را به مثابه ی شاخص و نشانه ی کیفیت زندگی بازنمایی می کند (قادرزاده و حسنی^۱، ۱۳۹۴). بررسی ها نشان می دهد که رسانه های گروهی در ایران به ورزش زنان کم توجه هستند و همین امر، زمینه ی تشدید نگرش منفی

شکل ۳ موقعیت پارک های بانوان در شهر تهران

منبع: نگارنده

اختصاص یافته به انجام ورزش، مشاهده می گردد که برای بسیاری از پاسخ دهندگان، ورزش دارای جایگاه ویژه ای است و بیش از ۵۰٪ از زنان در هر دو فضا، بیش از ۳ روز در هفته ورزش می کنند. زمان اختصاص یافته به ورزش، در هر بار مراجعه، برای بیش از ۵۰٪ زنان، بین ۱-۲ ساعت است. همچنین بیش از نیمی از زنان مشارکت کننده، دارای سابقه فعالیت ورزشی هستند.

۴،۲ تحلیل مردم محور- موضوع حمایت اجتماعی ذهنی از ورزش زنان در تهران

در این بخش، در ابتدا، ویژگی های کلی مشارکت کنندگان ارائه می شود. همان طور که در جدول مشاهده می شود، بیش از نیمی از پاسخ دهندگان (در هر دو فضا) متاهل هستند. در بررسی ویژگی های کلی مربوط جایگاه ورزش و زمان

³ Mahdavi & Sherafat

¹ Ghaderzadeh & Hassani

² Naderi et al.

جدول 1 بررسی ویژگی های عمومی مشارکت کنندگان

عامل	طیف	پارک بانوان	پارک عمومی	
سن	بین ۲۰-۳۹	٪ ۶۸	٪ ۳۴/۸	
	بین ۴۰-۶۵	٪ ۳۲	٪ ۶۵/۲	
وضعیت تاهل	مجرد	٪ ۴۴	٪ ۲۵	
	متاهل	٪ ۵۶	٪ ۷۵	
جایگاه ورزش در اوقات فراغت	طیف کم	٪ ۸/۶	-	
	طیف متوسط	٪ ۳۶	٪ ۲۵	
	طیف زیاد	٪ ۵۵/۴	٪ ۷۵	
	یک روز	٪ ۸	٪ ۴/۳	
تعداد روزهایی که ورزش می کنید؟	۲-۳ روز	٪ ۳۲	٪ ۳۰/۴	
	۴ روز و بیشتر	٪ ۵۶	٪ ۶۵/۲	
	تعداد ساعت اختصاص یافته به ورزش در روز	تا ۱ ساعت	٪ ۳۶	٪ ۴۳/۴۵
	۱-۲ ساعت	٪ ۴۸	٪ ۴۷/۸	
نوع ورزش	بیشتر از ۲ ساعت	٪ ۱۲	٪ ۸/۷	
	فردی	٪ ۷۵	٪ ۳۴/۸	
	گروهی	٪ ۱۲/۵	٪ ۳۴/۸	
	هر دو	٪ ۱۲/۵	٪ ۳۰/۴	
سابقه ورزشی	بله	٪ ۵۵	٪ ۶۳/۲	
	خیر	٪ ۴۵	٪ ۳۶/۸	

منبع: محاسبات تحقیق حاضر

احساسی از ورزش زنان نشان می دهد، منابع حمایت احساسی زنان مشتمل بر حمایت خانواده، دوستان و همسایگان است. حمایت دوستان در هر دو فضا، در اولویت های بالا قرار دارد و حمایت همسایگان در پایین ترین سطح قرار دارد. همچنین حمایت برادر/خواهر و فرزند پسر/دختر در اولویت های بالا و حمایت پدر و یا همسر در اولویت های پایین تر است. نکته جالب توجه آنکه در پارک بانوان حمایت اعضای مذکر خانواده از

در ادامه، ابعاد سه گانه حمایت اجتماعی ادراک شده توسط زنان در هر دو فضا بررسی می گردد. در این بررسی عوامل موثر بر حمایت اجتماعی، در قالب عوامل مشوق و یا محدودکننده طبقه بندی و براساس نتایج به دست آمده اولویت بندی شده اند.

حمایت احساسی در قالب عوامل مشوق و محدودکننده: بررسی عوامل موثر بر حمایت

که به هر دو پارک مراجعه می کنند، ورزش می کند. بررسی عواملی که نقش بازدارنده یا محدودکننده ایفا می کنند، نشان می دهد، هنجارهای اجتماعی- فرهنگی و مذهب (رعایت حجاب و عفاف)، دو عامل موثر بر کاهش فعالیت ورزشی زنان هستند که اولویت آنها در دو فضا متفاوت از هم است.

ورزش زنان، بیشتر از حمایت ادراک شده زنان در پارک عمومی است. همچنین حمایت همسر در قالب کمک به انجام مسئولیت های خانه و نگهداری از کودکان نیز بررسی شده که نتایج در رابطه با مورد اول، نشان می دهد میزان همراهی مردان با زنانی که به پارک بانوان مراجعه می کنند، بیشتر است. در رابطه با عامل دوم، وضعیت به صورت بینابینی است و نمی توان اظهارنظر مشخصی ارائه نمود. درعین حال، حداقل یکی از اعضای خانواده ی زنانی

جدول ۲ مقایسه عوامل موثر بر حمایت احساسی مثبت و منفی در هر دو پارک

عامل	طیف	پارک بانوان	پارک عمومی
		درصد	درصد
عوامل مشوق	حمایت فرزندان دختر/خواهر	۲۲/۲٪	۱
	طیف کم	۷۷/۸٪	۱۰۰٪
حمایت فرزندان پسر/بردار	طیف کم	۱۱/۱٪	۳
	طیف زیاد	۸۸/۹٪	۷۶/۹٪
حمایت همسر/پدر	طیف کم	۱۴/۳٪	۴
	طیف زیاد	۷۸/۶٪	۷۳/۳٪
حمایت دوستان	طیف کم	-	۲
	طیف زیاد	۱۰۰٪	۴/۲٪
حمایت همسایگان	طیف کم	-	۵
	طیف زیاد	۶۰٪	۷۰/۸٪
	تاثیری ندارد	۴۰٪	۲۹/۲٪
حمایت همسر در قالب انجام مسئولیت خانه	طیف کم	۱۷/۶٪	-
	طیف زیاد	۸۲/۴٪	۴۱/۷٪
حمایت همسر در قالب نگهداری فرزندان	طیف کم	۵۰٪	-
	طیف زیاد	۵۰٪	۵۰٪
آیا کسی از اعضای خانواده ورزش می کند؟	بله	۹۰/۹٪	-
	خیر	۹/۱٪	۶۹/۶٪
عوامل محدودکننده	هنجارهای اجتماعی-فرهنگی	۱۰۰٪	۱
	مذهب	۸۰٪	۷۸/۵٪
			۱۲/۵٪
			۸۳/۳٪

عامل	طیف	پارک بانوان	پارک عمومی
	طیف زیاد	درصد اولویت ۲۰٪	درصد اولویت ۱۶/۷٪

منبع: محاسبات تحقیق حاضر

تجهیزات ورزشی است. اما حمایت ابزاری دولت، عموماً به صورت عامل محدودکننده توسط زنان درک شده است. برای مثال از نظر زنان، قوانین دولتی و نبود امکانات و تمهیدات حمایتی از ورزش زنان، عوامل بازدارنده مشارکت زنان در فعالیت ورزشی هستند.

حمایت ابزاری: بررسی حمایت ابزاری از ورزش زنان، نشان از حمایت ابزاری در سطح خانواده و دولتی دارد. براساس نتایج به دست آمده، در هر دو فضا، حمایت ابزاری خانواده (به عنوان عامل مشوق)، بالا ارزیابی شده، اما حمایت مالی از ثبت نام کلاس ها بیش از حمایت مالی برای خرید

جدول ۳ مقایسه عوامل موثر بر حمایت ابزاری از ورزش زنان در هر دو فضا

عامل	طیف	پارک بانوان	پارک عمومی
	طیف کم	درصد اولویت ۸/۳٪	درصد اولویت ۱۶/۶٪
	طیف زیاد	درصد اولویت ۹۱/۷٪	درصد اولویت ۵۴/۲٪
خانواده (عامل مشوق)	خودم	-	۲۰/۲٪
	طیف کم	درصد اولویت ۱۶/۷٪	درصد اولویت ۲۵٪
	طیف زیاد	درصد اولویت ۸۳/۳٪	درصد اولویت ۴۵/۴۸٪
	خودم	-	۲۰/۲٪
	طیف کم	درصد اولویت ۷۹/۲٪	درصد اولویت ۹۵/۲٪
	طیف زیاد	درصد اولویت ۲۰/۸٪	درصد اولویت ۴/۸٪
دولت (عامل محدودکننده)	بله	-	۴/۳٪
	نمی-دانم	درصد اولویت ۱۵٪	-
	خیر	درصد اولویت ۸۵٪	درصد اولویت ۹۵/۷٪

عامل	طیف	پارک بانوان		پارک عمومی	
		درصد	اولویت	درصد	اولویت
اعمال محدودیت قوانین دولتی در ورزش زنان	بله	۸۷/۵٪	۱	۶۹/۶٪	۳
	خیر	۱۲/۵٪		۳۰/۴٪	

منبع: محاسبات تحقیق حاضر

نمی‌رسد. بررسی میزان حمایت اطلاعاتی در قالب آگاهی اختصاصی از برنامه های ورزشی در دو پارک نشان می‌دهد، میزان اطلاع رسانی برنامه ها در پارک ها نیز پایین ارزیابی شده و بیشتر از طریق اینترنت یا نصب بنر در پارک محقق شده است. در رابطه با آگاهی فردی، بیش از ۶۰ درصد زنان، از مناسب بودن ورزشی که آن را انجام می‌دهند، آگاه هستند و منبع آگاهی از آن نیز بیشتر توسط دیگران و خودشان است.

حمایت اطلاعاتی: بررسی ابعاد مختلف حمایت اطلاعاتی از ورزش زنان نشان می‌دهد، که این بعد، مشتمل بر آگاهی عمومی، اختصاصی و فردی است. آگاهی عمومی توسط رسانه و فضای مجازی انجام می‌شود. بررسی نظرات زنان نشان می‌دهد که تاثیر تلویزیون و رادیو در اطلاع رسانی از ورزش زنان و حمایت از آن، کم ارزیابی شده و این عوامل، نقش محدودکننده ای را ایفا می‌کنند. در این میان تاثیر اینترنت و کانال های اجتماعی در حمایت اطلاعاتی از ورزش زنان بهتر بوده، اما به مرز ۶۵ درصد

جدول ۴ عوامل موثر بر انتخاب پارک برای انجام فعالیت ورزشی

عوامل	طیف	پارک بانوان		پارک عمومی	
		درصد	اولویت	درصد	اولویت
آگاهی عمومی	اطلاع رسانی درباره ی ورزش زنان از طریق تلویزیون و رادیو	۸۱/۸٪	۱	۸۷٪	۱
	اطلاع رسانی درباره ی ورزش زنان از طریق فضای مجازی	۴/۵٪ (محدودکننده)		-	(محدودکننده)
عضویت در کانال ورزشی	اطلاع رسانی درباره ی ورزش زنان از طریق فضای مجازی	۱۳/۶٪	۲	۱۳٪	۳
	عضویت در کانال ورزشی	۳۶٪ (مشوق)		۴۱/۷٪ (مشوق)	
تاثیر رسانه در حمایت از ورزش زنان	بله	۳۶٪	۲	۳۷/۵٪	۲
	خیر	۶۴٪		۶۲/۵٪	
میزان آگاهی از تاثیر مثبت ورزش	اطلاع رسانی درباره ی ورزش زنان از طریق فضای مجازی	۸۶/۴٪	۲	۹۶/۶٪	۲
	میزان آگاهی از تاثیر مثبت ورزش	۱۵/۶٪		۴/۳٪	
تاثیر رسانه در حمایت از ورزش زنان	اطلاع رسانی درباره ی ورزش زنان از طریق فضای مجازی	۱۵/۶٪		۲۶/۱٪	
	میزان آگاهی از تاثیر مثبت ورزش	۱۰۰٪	۱	۴/۲٪	۱
تاثیر رسانه در حمایت از ورزش زنان	اطلاع رسانی درباره ی ورزش زنان از طریق فضای مجازی	۱۰۰٪		۹۵/۸٪	
	میزان آگاهی از تاثیر مثبت ورزش				

پارک عمومی		پارک بانوان		طیف	عوامل	
درصد	اولویت	درصد	اولویت			
۵۳/۴٪	-	۷۰٪	-	از طریق اینترنت، بنر	نحوه اطلاع رسانی درباره ی فعالیت های ورزشی در پارک	آگاهی اختصاصی
۱۳/۳٪		۱۵٪		انجام نمی-شود		
۳۳/۴٪		۱۵٪		سایر		
۶۱/۹٪	-	۸۷٪		طیف کم	میزان اطلاع رسانی از مکان و زمان فعالیت ورزشی در پارک	
۳۸/۱٪		۱۳٪		طیف زیاد		
۱۶/۷٪	-	۱۳٪	-	طیف کم	آگاهی از مناسب بودن ورزشی که انجام می-شود؟	آگاهی فردی
۲۰/۸٪		-		متوسط		
۶۲/۵٪		۸۷٪		طیف زیاد		
۵۸/۴٪	-	۴۸٪	-	دیگران (مربی، دکتر، دوستان)	نحوه ی به دست آوردن اطلاعات از مناسب بودن نوع ورزش	
۴/۸٪		۸٪		خانواده		
۳۶/۸٪		۴۴٪		فرد		

منبع: محاسبات تحقیق حاضر

زنان مذهبی، تمایل به فضای راحت زنانه دارند و این نوع جدایی جنسیتی فضا را می پسندند. هر چند در این میان برخی از زنان به دلیل نوع ورزش انتخابی که در فضای سرپوشیده انجام می شود و در پارک بانوان استقرار دارد، به این فضای مراجعه می کنند و از این رو، دلیل انتخاب آنها، جدایی جنسیتی فضا نبوده است. بررسی دلایل انتخاب پارک عمومی نشان می دهد، عوامل اصلی که سبب می شود، برخی از زنان این فضا را انتخاب نمایند، شامل: نشاط عمومی پارک، دسترسی راحت، عدم محصوریت فضایی، فراگیری زن و مرد در فضا، و حضور گروه های مختلف زنان است. در سطح بعدی، عواملی چون: برنامه های ورزشی همگانی (که با مربی ورزش انجام می شود)، امکان همراهی با خانواده و تنوع فعالیت ها قرار دارد. براساس نتایج

دلایل انتخاب پارک برای انجام فعالیت ورزشی و مشکلات موجود در فضا: پس از بررسی سطوح حمایت اجتماعی ادراک شده توسط زنان، در ادامه، دلایل انتخاب فضا، بررسی شده است. نتیجه این بررسی نشان می دهد اولویت های زنان برای انتخاب هر فضا چیست. نتایج نشان می دهد، اولویت های اول زنانی که پارک بانوان را برای ورزش انتخاب می کنند: امنیت، راحتی، وجود فضای اختصاصی و حضور آزادانه ی زنان است. این معیارها در انطباق با عوامل محدودکننده زنان چون مذهب و منابع حمایت احساسی است. در اولویت های بعدی نیز عامل عدم حضور مردان، آزادی پوشش، حضور گروه های متنوع زنان و موضوع رعایت حجاب و عفاف است. در واقع به نظر می رسد زنانی که پارک بانوان را انتخاب می کنند، بیشتر به مثابه ی

به نظر می‌رسد، این دسته از زنان، بیشتر فضای عمومی که در آن همه گروه‌ها حضور دارند را انتخاب می‌کنند.

جدول ۵ عوامل موثر بر انتخاب پارک برای انجام فعالیت ورزشی

پارک عمومی		عامل موثر بر انتخاب پارک	پارک بانوان		عامل موثر بر انتخاب پارک
اولویت	درصد		اولویت	درصد	
۱	٪۹/۱	نشاط عمومی	۳	٪۸	رضایت از فضای اختصاصی پارک بانوان
				٪۸	
	٪۹۰/۹	طیف زیاد		٪۸۴	طیف زیاد
۲	٪۲۰	محصوریت پارک بانوان و عدم رضایت آن، عاملی بر انتخاب پارک عمومی	۳	٪۱۲	حضور آزادانه زنان
	٪۸۰	طیف زیاد		٪۸۸	طیف زیاد
۲	٪۱۶/۷	داشتن احساس بهتر از حضور مرد و زن در کنار هم	۲	٪۸	احساس راحتی و آسایش زنان
	٪۸۳/۳	طیف زیاد		٪۹۲	طیف زیاد
۵	٪۴۲/۱	امکان همراهی با خانواده برای ورزش	۱	-	احساس امنیت زنان
	٪۵۷/۹	طیف زیاد		٪۱۰۰	طیف زیاد
۳	٪۲۵	حضور گروه‌های مختلف زنان	۴	٪۲۵	عدم وجود نگاه‌های مردانه و گروه‌های نابه‌هنجار
	٪۷۵	طیف زیاد		٪۷۵	طیف زیاد
۵	٪۴۵/۸	تنوع فعالیت‌ها	کم	٪۶۴	تاثیر تعدد فعالیت‌ها در انتخاب پارک
	٪۵۴/۲	طیف زیاد	تاثیر	٪۳۶	طیف زیاد

پارک عمومی			پارک بانوان			عامل موثر بر انتخاب پارک		
اولویت	درصد	طیف	اولویت	درصد	طیف	اولویت	درصد	طیف
۴	۳۳/۳٪	طیف کم	۶	۴۸٪	طیف کم	۶	۴۴٪	طیف کم
		طیف زیاد			طیف زیاد			طیف زیاد
۱	۸/۷٪	طیف کم	کم	۷۲٪	طیف کم	۵	۴۰٪	طیف کم
		طیف زیاد	دسترسی راحت		طیف زیاد			طیف زیاد
	۹۱/۳٪	طیف زیاد		۲۸٪	طیف زیاد		۶۰٪	طیف زیاد
۴	۳۷/۵٪	طیف کم	کم	۸۲/۶٪	طیف کم			طیف کم
		طیف زیاد	نارضایتی از جدایی زن و مرد، ناشی از ایجاد فضاهای اختصاصی برای زنان	تاثیر	طیف زیاد			طیف زیاد
	۶۲/۵٪	طیف زیاد		۱۱/۴٪	طیف زیاد			طیف زیاد
				۴۴٪	طیف کم			طیف کم
					طیف زیاد			طیف زیاد
					طیف کم			طیف کم
					طیف زیاد			طیف زیاد

منبع: محاسبات تحقیق حاضر

رضایت مردان خانواده بر ورزش کردن زنان در فضای پارک بانوان، چندان موثر شناسایی نشدند.

عوامل محدودکننده زنان به مراجعه به پارک عمومی شامل: نامناسب بودن تجهیزات برای ورزش زنان، احساس عدم راحتی برای ورزش کردن به تنهایی، و رعایت حجاب در حین ورزش است. علی رغم اینکه این عوامل به صورت نسبتاً مطلوبی در پارک بانوان تامین شده است، اما این گروه از زنان، پارک عمومی را برای انجام ورزش ترجیح می دهند. سایر عواملی که تصور می شد بر ورزش زنان در پارک عمومی تاثیر منفی گذارند چون عدم

در بررسی عوامل محدودکننده زنان در مراجعه به هر دو پارک برای انجام ورزش، عوامل زیر بررسی شدند. بررسی ها نشان می دهد، کم بودن تعداد پارک بانوان، مناسب نبودن تجهیزات پارک برای ورزش بانوان، جدا کردن فضای ورزش زنان و مردان به ترتیب بر تمایل زنان به ورزش در فضا، تاثیر منفی دارند. برخی دیگر از عوامل که تصور می شد بر انتخاب پارک بانوان برای ورزش کردن تاثیر داشته باشند، کم اثر شناسایی شدند. برای مثال: دسترسی، محصور کردن پارک، حضور کم زنان جوان، تاثیر

می کنند، کمتر سنتی است. برخی از عبارات هایی که در خلال بررسی آراء این زنان مشاهده شد، نشان می دهد، آنها فضای پارک بانوان را به نوعی ایجاد محدودیت برای آزادی زنان تلقی می کنند.

احساس امنیت روانی در حین ورزش، آزاردهنده بودن نگاه مردان و نارضایتی مردان خانواده از ورزش زنان در پارک عمومی، کم تاثیر شناسایی شدند.

الگوی زنانی که علی رغم وجود مسائل مختلف در پارک عمومی، این فضا را مناسب برای ورزش تلقی

جدول ۶ مقایسه عوامل محدودکننده فعالیت ورزشی زنان در هر دو فضا

پارک عمومی			عامل	پارک بانوان			عامل
اولویت	درصد	طیف		اولویت	درصد	طیف	
کم	۴۲٪	طیف کم	میزان امنیت روانی در حین ورزش	۱	۹۶٪	طیف کم	تعداد پارک های بانوان
تاثیر		طیف کم				طیف کم	
	۹۳/۸٪	طیف زیاد			۴٪	طیف زیاد	
۱	۹۱/۳٪	طیف کم	مناسب بودن تجهیزات ورزشی برای زنان	کم	۳۷/۵٪	طیف کم	سهولت دسترسی به پارک
		طیف کم		تاثیر		طیف کم	
	۸/۷٪	طیف زیاد			۶۲/۵٪	طیف زیاد	
۱	۹۵/۷٪	طیف کم	امکان ورزش به تنهایی پس از ورزش صبحگاهی	کم	۸۰٪	طیف کم	آزاردهنده بودن محصوریت پارک
		طیف کم		تاثیر		طیف کم	
	۴/۳٪	طیف زیاد			۲۰٪	طیف زیاد	
۲	۳۹/۱٪	طیف کم	داشتن حجاب و تاثیر آن بر آسیب رسیدن به بدن در حین انجام ورزش	۲	۷۶٪	طیف کم	مناسب تجهیزات پارک بانوان برای ورزش زنان
		طیف کم				متوسط	
	۶۰/۹٪	طیف زیاد			۸٪	طیف زیاد	
					۱۶٪		
کم	۹۵/۷٪	طیف کم	آزاردهنده بودن نگاه مردان در ورزش کردن	کم	۲۰٪	طیف کم	مراجعه زنان جوان به پارک
تاثیر		طیف کم		تاثیر		متوسط	
	۴/۳٪	طیف زیاد			۲۴٪		
					۵۶٪	طیف زیاد	
کم	۲۰/۸٪	طیف کم		۲	۷۶٪	طیف کم	جدا کردن فضای ورزش زن و مرد
تاثیر		طیف کم					

پارک عمومی			عامل	پارک بانوان			عامل
اولویت	درصد	طیف		اولویت	درصد	طیف	
	۷۹/۲٪	طیف زیاد	رضایت مردان خانواده از ورزش در پارک عمومی		۲۴٪	طیف زیاد	
				کم	۱۵/۸٪	بله	ترجیح به حضور در پارک عمومی در صورت اجازه مردان خانواده
				تاثیر	۱۵/۸٪	خیر	
					۶۸/۴٪	ارتباطی ندارد	

منبع: محاسبات تحقیق حاضر

متغیرها بر ورزش زنانی که پارک بانوان و یا پارک عمومی را برای ورزش انتخاب می کنند نیز بررسی گردید. در این بررسی با کاهش میزان معنی داری از ۹۵ درصد به ۹۰ درصد (در سلول هایی که با علامت ستاره مشخص شده اند)، روابط معنی دار شناسایی گردید و با بررسی مقدره ی آزمون و منفی یا مثبت بودن آن، مشخص گردید که کدامیک از عوامل به عنوان مانع یا کدام عامل به عنوان مشوق، بر فعالیت ورزشی زنان در پارک های شهری موثر هستند.

۴٫۳ شناسایی متغیرهای حمایت اجتماعی موثر بر مشارکت ورزشی زنان در پارک های شهری با روش تحلیل استنباطی

در این بخش به منظور بررسی تأثیر انواع حمایت های اجتماعی بر میزان مشارکت زنان در ورزش، روابط همبستگی میان متغیرهای مرتبط با حمایت اجتماعی و میزان مشارکت در فعالیت ورزشی زنان با انتخاب آزمون های مناسب انجام شد. در عین حال فارغ از بررسی روابط به صورت کلی، در دو ستون انتهایی جدول مربوطه، تأثیر این

جدول ۷. شناسایی متغیرهای حمایت های اجتماعی بر مشارکت زنان در فعالیت ورزشی در پارک های شهری

نوع حمایت	متغیر	نوع آزمون	میزان معنی داری	مقداره ی آزمون	اولویت	استفاده کننده از پارک عمومی	استفاده کننده از پارک بانوان
حمایت احساسی فرزندان از ورزش	حمایت	گاما	۰٫۰۳۲	۱	۱	×۰٫۱۰۸	×۰٫۰۸۰
حمایت همسر	حمایت	گاما	۰٫۷۸۳	۰٫۰۹۳	-	۰٫۸۵۳	۱

نوع حمایت	متغیر	نوع آزمون	میزان معنی داری	مقدار ه ی آزمون	اولویت	استفاده کننده از پارک بانوان	استفاده کننده از پارک عمومی
						میزان معنی داری	
	کمک خانواده در پذیرش مسئولیت خانه برای ورزش کردن	گاما	×۰,۰۸۲	۰,۱۹۹	۲ مشوق	×۰,۰۸۹	۰,۸۷۲
	پذیرفتن مسئولیت فرزندان خردسال	گاما	۰,۵۸۴	۰,۲۳۱	-	۰,۵۶۷	۰,۳۱۷
	نگاه دوستان و همسایه ها	گاما	۰,۰۰۲	۱	۱ مشوق	۰,۰۴۴	۰,۰۴۶
	محدودیت ناشی از هنجارهای اجتماعی- فرهنگی	گاما	×۰,۱۰۳	-۰,۳۶۴	۱ مانع	۰,۷۸۸	۰,۲۳۲
	محدودیت به دلیل مذهب	گاما	×۰,۰۷۸	-۰,۴۳۴	۱ مانع	۰,۳۲۲	×۰,۱۱۵
	سایر عوامل محدودکننده	گاما	×۰,۱۱۰	-۰,۲۸۴	۳ مانع	۰,۰۰۰	۰,۴۹۷
حمایت ابزاری	حمایت مالی برای ثبت نام	گاما	۰,۰۰۱	۰,۶۲۹	۱ مشوق	۰,۱۹۲	۰,۰۰۰
	حمایت مالی برای خرید	گاما	۰,۰۱۲	۰,۴۸۵	۲ مشوق	۰,۳۸۹	۰,۰۰۵

نوع حمایت	متغیر	نوع آزمون	میزان معنی داری	مقدار ه ی آزمون	اولویت	استفاده کننده از پارک بانوان	استفاده کننده از پارک عمومی
	لباس و کفش ورزشی					میزان معنی داری	
	مکفی بودن امکانات پارک برای زنان	گاما	۰,۰۵۶	۰,۴۴۹	۲ مشوق	۰,۰۴۴	×۰,۱۰۴
	کمک هزینه توسط دولت	ضریب توافق	۰,۹۲۴	۰,۱۴۵	-	۰,۸۲۵	۰,۷۵۷
	محدودیت قوانین دولتی در ورزش زنان		×۰,۰۹۹	۰,۲۵۷	۱ مانع	۰,۲۶۵	×۰,۱۰۹
حمایت اطلاعاتی	اطلاع از تاثیرات مثبت ورزش	گاما	۰,۰۳۳	۱	۱ مشوق	۰,۰۵۳	۰,۰۵۵
	اطلاع رسانی رادیو و تلویزیون	گاما	۰,۰۰۰	۰,۷۳۸	۱ مشوق	۰,۰۱۸	۰,۰۰۵
	اطلاع رسانی از طریق اینترنت	گاما	۰,۹۹۱	۰,۰۰۳	-	۰,۰۳۸	۰,۰۲۲
	عضویت در کانال ورزشی	ضریب توافق	۰,۳۶۸	۰,۲۰۲	-	۰,۴۱۶	۰,۵۱۵
	حمایت رسانه ها از ورزش زنان	گاما	×۰,۰۹۸	۰,۳۵۶	۲ مشوق	۰,۰۵۴	۰,۶۳۷

نوع حمایت	متغیر	نوع آزمون	میزان معنی داری	مقدار ه ی آزمون	اولویت	استفاده کننده از پارک عمومی	استفاده کننده از پارک بانوان
						میزان معنی داری	
	اطلاع رسانی مناسب از مکان و زمان رویداد ورزشی	گاما	×۰,۱۱۸	۰,۳۶۴	۲ مشوق	۰,۰۳۲	۰,۷۶۶
	اطلاع از ورزش مناسب برای انجام دادن	گاما	۰,۴۶۳	۰,۱۶۰	-	۰,۰۳۳	۰,۶۱۸

منبع: محاسبات تحقیق حاضر

فرهنگی و یا مذهب بر فعالیت ورزشی آنها تاثیر ندارد، این در حالی است که برای زنانی که در پارک عمومی ورزش می کنند، مذهب عامل بازدارنده بوده است. شاید این مهم به این دلیل مهم باشد که این دسته از زنان عموماً سنتی و یا مذهبی بوده اند. در این میان زنان دسته ی اول، محدودیت هایی دیگری را بر فعالیت ورزشی زنان موثر می دانند، اما از نظر زنان گروه دوم، عوامل محدودکننده ی دیگری، وجود ندارد. در این میان به نظر می رسد از آنجاکه تعداد زنان مشارکت کننده در پارک عموماً میان سال بوده اند و یا کودک نداشته اند، متغیر مربوطه موثر شناسایی نشده است.

بررسی تاثیرپذیری ورزش زنان در فضای شهری متاثر از حمایت ابزاری: بررسی تاثیرگذاری انواع متغیرهای مالی-قانونی نشان داد، تمامی متغیرها به جز متغیر کمک مالی دولت به زنان بر ورزش آنها در فضای شهری تاثیر مثبت یا منفی دارد. شاید دلیل عدم تاثیرگذاری این عامل نیز نبود و عدم اعتماد به دولت برای فراهم آوردن چنین امکاناتی است. حمایت مالی برای ثبت نام و خرید وسایل

بررسی تاثیرپذیری ورزش زنان در فضای شهری متاثر از حمایت احساسی زنان: براساس نتایج به دست آمده حمایت فرزندان از ورزش زنان به عنوان یکی از مهم ترین عوامل تشویق کننده ی فعالیت فیزیکی در فضای شهری است. همچنین نگاه دوستان و همسایه ها نیز بر این موضوع تاثیر دارد. در عین حال از دید زنان چنانچه اعضای خانواده در پذیرش مسئولیت های خانه، همراه باشند، فعالیت ورزشی زنان تقویت می گردد. در این میان متغیرهای دیگری تاثیر منفی داشته و به عنوان عامل محدودکننده قابل شناسایی هستند، برای مثال مهم ترین موانع به ترتیب اثرگذاری عامل مذهب، وجود هنجارهای اجتماعی-فرهنگی و سایر عوامل محدودکننده هستند. بررسی تاثیرگذاری متغیرهای حمایت احساسی به تفکیک داده های به دست آمده در پارک بانوان و عمومی تهران نیز نشان داد که برای زنانی که تمایل به استفاده از پارک بانوان دارند، حمایت فرزندان، کمک خانواده در پذیرش مسئولیت های خانه، نگاه دوستان و همسایه ها تاثیر مثبت داشته، اما موضوع هنجارهای اجتماعی-

بر جا انداختن این مهم در جامعه توسط رسانه قائل نیست. در این میان برای زنان گروه اول، حمایت رسانه ها مهم و موثر قلمداد شده است.

۵ بحث

در این مقاله، به بررسی تاثیر حمایت اجتماعی از ورزش زنان در دو پارک اختصاصی و عمومی در شهر تهران پرداخته شد. نتایج تحلیل های توصیفی و اکتشافی تأیید نمود که در هر دو پارک، حمایت اجتماعی در ابعاد سه گانه احساسی، ابزاری و اطلاعاتی، تاثیر زیادی بر مشارکت در فعالیت ورزشی دارد و چه عواملی به عنوان موانع یا تقویت کننده ی این حضور هستند. اما نباید این نکته را فراموش نمود که نتایج به دست آمده صرفاً در ارتباط با زنانی است که در شهر حضور می یابند. در واقع گروه دیگری از زنان وجود دارند، که به دلایل مختلف در فعالیت ورزشی مشارکت نمی کنند؛ بنابراین نتایج این بررسی، صرفاً در ارتباط با حمایت اجتماعی ادراک شده توسط زنانی است که در پارک های شهری برای انجام فعالیت ورزشی حضور می یابند. به همین دلیل است که برای مثال تاثیر برخی از متغیرهای حمایت اجتماعی که تصور می شد بر مشارکت در فعالیت ورزشی زنان تاثیرگذار باشد، چون نگهداری از فرزندان خردسال، تاثیرگذار شناسایی نشد. بدین ترتیب، تعمیم پذیری یافته ها به کل جامعه زنان در تهران، نادرست است. در عین حال در مقیاس شهری چون تهران و برای زنانی مقیدتر و سنتی تر، دسترسی نامناسب به فضاهای اختصاص یافته به زنان نیز بر عدم مشارکت در فعالیت ورزشی تاثیر دارد.

براساس یافته ها، حمایت احساسی نسبتاً مطلوبی از زنانی که تمایل به ورزش دارند، احساس می شود. حمایت ابزاری دولت علی رغم ایجاد فضاهای اختصاصی برای زنان، از دید عده ای که به این پارک ها مراجعه می کنند و عده ی دیگری که به پارک عمومی مراجعه می کنند، چندان موفق نبوده و موضوع اصلی، بسترهای قانونی و محدودکننده

ورزشی و مکفی بودن امکانات در پارک ها برای زنان از عوامل موثر بر فعالیت ورزشی زنان ذکر شده اند. در این میان محدودیت های قانونی نیز به عنوان عامل بازدارنده ی ورزش زنان در سطوح مختلف بوده است. بررسی تاثیرگذاری این متغیرها به تفکیک زنان هر دو گروه نشان از تشابه نتایج کلی و نتایج مربوط به زنان گروه دوم دارد. این درحالی است که برای زنان گروه اول حمایت مالی خانواده چندان موثر شناسایی نشده است، شاید دلیل آن، نوع ورزش مدنظر آنها چون ورزش همگانی یا پیاده روی و... بوده که نیازمند پرداخت هزینه نیستند و یا حمایت محدودتر آنها توسط خانواده در این نتیجه تاثیر داشته است. در این میان همچنین از نظر آنها قوانین دولتی محدودکننده ی فعالیت ورزشی زنان نیستند. به نظر می رسد عموماً این دسته از زنان نگاهی سنتی داشته و همچنین بیشتر به نقش مادرانه ی زن توجه دارند (پاسخ مرتبط با پرسشی در این ارتباط نشان داده است که از دید این گروه از زنان ۶۱ درصد از زنان نقش زن به عنوان زن خانه دار تأیید کرده اند، این درحالی است که در گروه دوم، ۴۵ درصد بر این باور بوده اند).

بررسی تاثیرپذیری ورزش زنان در فضای شهری متاثر از حمایت اطلاعاتی: بررسی تاثیر متغیرهای حمایت اطلاعاتی نشان می دهد، اطلاع از تاثیرات مثبت ورزش، اطلاع رسانی از طریق رادیو و تلویزیون در کنار حمایت رسانه به صورت کلی از ورزش زنان و اطلاع مناسب از مکان و زمان برگزاری ورزش های مرتبط به زنان، عوامل مثبت و موثر بر ورزش زنان در فضای شهری هستند. در این میان بررسی تاثیرگذاری عوامل به تفکیک هر دو گروه نشان می دهد که برای زنان گروه اول، متغیر اطلاع رسانی مناسب از مکان و زمان ورزش، بر مشارکت زنان در فعالیت ورزشی تاثیر ندارد. این در حالی است که برای گروه دوم زنان، این متغیر عاملی موثر شناسایی شده اما آنها حمایت از رسانه ها از ورزش زنان را بر فعالیت ورزشی زنان موثر نمی داند، این امر شاید ناشی از نگاه یک زن مدرن باشد که اهمیت چندانی

ساختارشکنی از هنجارهای اجتماعی-فرهنگی که ورزش کردن زنان را در حاشیه و امری غیرضروری و بعضاً مدرن (مخالف مذهب و عفت) نشان می دهد. این امر منجر به دریافت حمایت احساسی بهتر می شود. در این راستا آموزش شهروندی، فرهنگ سازی و اطلاع رسانی می تواند در گذر زمان، نگاه به ورزش زنان را بهبود بخشد.

تفسیر صحیح نگاه اسلام و مذهب به ورزش و جایگاه سلامت روان و جسم، می تواند به فهم اهمیت ورزش زنان، کمک نماید.

حمایت های ابزاری جنسیتی چون احداث فضاهای اختصاصی برای ورزش زنان، در گام اولیه شاید مقبول باشد، اما لازم است مسئله به درستی شناخته شود. براساس یافته ها، نگاه دوگانه ای به مقبولیت این فضا برای گروه های مختلف زنان وجود دارد. به نظر می رسد، در کنار ایجاد فضاهای اختصاصی که مقبول عده ای از زنان است، باید نسبت به تجهیز و مناسب سازی فضاهای پارک های عمومی برای ورزش نیز همت گمارد.

حمایت ابزاری در مقیاس خرد، در ارتباط با نوع وسایل ورزشی در پارک ها (که عموماً برای مردان مناسب هستند) و تجهیزات جانبی پارک ها (سرویس بهداشتی، آبخوری و...) است.

همچنین توجه به عامل زمان و زمان بندی منطقی برگزاری زمان ورزش همگانی و ساعات کاری پارک های ورزشی بانوان، در کنار اطلاع رسانی مناسب ضروری است.

۶ جمع بندی و نتیجه گیری

این مقاله، با مرور اهمیت مشارکت زنان در فعالیت ورزشی در مقابل مصرف ورزش، و طرح نظریه حمایت اجتماعی به عنوان نظریه ای موثر بر فعالیت ورزشی زنان، رابطه میان حمایت اجتماعی از زنان و مشارکت زنان در ورزش را تبیین نمود. این پژوهش، موضوع مشارکت عمومی در ورزش را هدف گیری نمود. در ادامه به منظور بررسی

ورزش زنان است. در عین حال، از دید زنان در هر دو فضا عامل هنجارهای اجتماعی-فرهنگی، کم و بیش به عنوان عامل محدودکننده ی ورزش زنان قلمداد می شود و از دید زنانی که به پارک عمومی مراجعه می نمایند، مذهب عاملی بازدارنده است. حمایت اطلاعاتی از ورزش زنان از طریق رسانه های ملی (رادیو و تلویزیون) کم ارزیابی شده و این امر می تواند متاثر از قوانین و نگاه کلان دولت به ورزش زنان باشد. در این میان فضای مجازی، بهتر عمل نموده است. در ادامه برخی از توصیه های کلی در ارتباط با موضوع این مقاله ارائه می شود. لازم به ذکر است که برخی از این توصیه ها، در سطح کلان و برخی دیگر در سطح خرد ارائه شده اند.

تجمیع ابزارهای ساختاری و مدنی در حمایت از ورزش زنان. نگاه صرفاً ساختاری، بدون توجه به جایگاه مدنی و حقوقی ورزش زنان، راه به جایی نمی برد.

نگاه کل نگر به مفهوم حمایت اجتماعی: به این معنی که، باید نگاهی کل نگرانه به مفهوم حمایت اجتماعی داشت. در واقع توجه به تمامی سطوح حمایتی، در کنار هم و به صورت یک کل واحد، می توانند تاثیرات شگرف پدید آورد.

تصویب قوانین حمایتی از ورزش زنان و محدودیت زدایی از ورزش زنان در چارچوب گفتمان غالب و ایدئولوژی حاکم.

حمایت اطلاعاتی مناسب از ورزش زنان در رسانه ی ملی که زنان را از تاثیرات مختلف ورزش و ورزش های مناسب با وضعیت جسمانی آنها آگاه می کند.

حمایت اطلاعاتی در مقیاس خرد مشتمل بر اطلاع رسانی به نحوی مناسب تر از برنامه های ورزش همگانی در پارک ها و... است.

حمایت اطلاعاتی، می تواند به خودباوری زنان کمک نموده و در تغییر نگاه عموم زنان به ورزش تاثیرگذار باشد (پذیرش اثرات مثبت ورزش کردن برای گروه های مختلف زنان).

مناسب می‌دانند. اما در مقابل آنها، گروهی دیگر، این اقدام را نشان از وجود قوانین محدودکننده برای ورزش زنان می‌دانند؛ که به دلیل آن شهرداری به منظور تحقق سطحی از حمایت‌های ابزاری، دست به احداث فضاهای اختصاصی زده است.

همان‌طورکه بیان شد، این مقاله در قالب محدودیت‌های پژوهش، نتوانسته است به صورت جامع، موفقیت اقدام شهرداری تهران را که در ۵ پارک بانوان و ۲۲ مجموعه شهربانو نمود یافته است را بررسی نماید. در عین حال به دلیل بافت اجتماعی منطقه‌ای که پارک‌های مورد بررسی در آن قرار دارند، و همچنین کنار گذاشتن زنانی که در فعالیت ورزشی مشارکت ندارند، تعمیم‌پذیری یافته‌ها در چارچوب تعیین شده‌ی پژوهش، ممکن است. با این حال راهکارها و ملاحظات طرح شده در بخش‌های قبل، ملاحظات بسیار مهمی هستند که بر راهبردهایی چون: تجمیع اقدامات مدنی، حقوقی و ساختاری؛ تغییر کلیشه‌های جنسیتی و مذهبی؛ نگاه جامع‌نگر به حمایت اجتماعی؛ تاکید بر سطوح کلان تا خرد حمایت اجتماعی و... تاکید دارند.

رابطه‌ی بین دو حوزه‌ی مفهومی، به بررسی تاثیر حمایت اجتماعی از زنان تهرانی، بر مشارکت در ورزش در پارک‌های شهری پرداخت. برای انجام این بررسی، با توجه به عملیاتی شدن اقدامات شهرداری تهران در قالب پروژه‌های حمایت اجتماعی از ورزش و فعالیت بانوان (احداث پارک بانوان و مجموعه‌های شهربانو)، یک نمونه از پارک‌های اختصاصی زنان و یک پارک عمومی به عنوان نمونه‌های موردی انتخاب شدند و مورد بررسی و تحلیل قرار گرفتند. براساس یافته‌ها، پاسخ پرسش‌های طرح شده در مقدمه پژوهش به صورت اجمالی ارائه می‌گردد. بدون شک حمایت اجتماعی بر ورزش زنان در هر دو فضا تاثیر داشته است. اما میزان حمایت اجتماعی درک شده در سطوح مختلف، در سطح عالی خود بروز و نمود نیافته است. برای مثال حمایت اطلاعاتی از ورزش زنان و حمایت ابزاری دولت در قالب حمایت مالی و قانونی از دید زنان در هر دو فضا، ناکافی ارزیابی شده است. در پاسخ به پرسش دوم، نمی‌توان با قطعیت بیان نمود که کدام پارک برای زنان مطلوب‌تر است. در واقع با توجه به پاسخ استفاده‌کنندگان، زنانی که الگوی مذهبی و سنتی را پذیرفته‌اند، این اقدام شهرداری تهران را نسبتاً

منابع

منابع لاتین

Agnesse, F., Waege, J., & Lievens, J. (2006). Diversity in social support by role relations: A typology. *Social network*, 28(4), 427-441.

Anderssen, N., & Wold, B. (1992). Parental and peer influences on leisure-time physical activity in young adolescents. *Research Quarterly for Exercise and Sport*, 63, 341-348.

Anwar al-Khawli, A. (2002). *Sports & society* (H. R. Shafie, Trans.). Tehran: Samt. (Original work published 2000). (In Persian)

Arizi, F., Vahida, F., & Parsa Mehr, M. (2006). Investigating the Impact of Social Support on Women's Participation in Sport Activities (Case Study, Women in Mazandaran Province). *Olympic*

- Quarterly, 14(1) (33rd consecutive), 77-86. (In Persian)
- Bandura, A. (1997). *Social Learning Theory*. Englewood Cliffs, N.J: Prentice-Hall.
- Bastani, S., Salehi Hikui, M. (2007). Social Capital of the Network and Gender, Investigating the Tactical, Functional Interactive Characteristics of the Social Network of Women and Men in Tehran. *Journal of Social Sciences*, 30, 63-95. (In Persian)
- Bilgin, O., Taş, İ. (2018). Effects of Perceived Social Support and Psychological Resilience on Social Media Addiction among University Students. *Universal Journal of Educational Research*, 6(4), 751-758.
- Boroumand, M., Rezaei, S. (2016). Assessing the Performance of Women's Parks in Promoting Gender Equality in Islamic Cities, Case Study: Mardar Park of Azadegan, District 15, Tehran. *Journal of Women, Humanities and Cultural Studies Institute*, 7(2), 61-45. (In Persian)
- Brown, C.J., Webb, T.L., Robinson, M.A., Cotgreave, R. (2018). Athletes' experiences of social support in their transition out of elite sport: An interpretive phenomenological analysis. *Psychology of Sport and Exercise*, 36, 71-80.
- Cohen, P. J. (1991). An exploratory study on peak performance in golf. *The sport Psychologist*, 5, 1-14.
- Collins, S. M. (2003). Attachment, social support and loneliness in later life (Unpublished doctoral dissertation). Iowa State University, Iowa.
- [DeFreese](#), J. D. & Smith, A.L. (2014). Athlete Social Support, Negative Social Interactions, and Psychological Health across a Competitive Sport Season. *Journal of Sport & Exercise Psychology*, 36(6), 619-30.
- DiMatteo, M. R. (1999). *Health Psychology* (S. M. MousaviAsl, M. R. Salari Far, M. Azarbajejani & A. Abbasi, Trans.). Vol. 2, 1st Edition, Tehran: Samt. (Original work published 2002). (In Persian)
- Eyler, A., Brownson, R., King, A., Brown, D., Donatelle R.J., Heath G., (1997). Physical activity and women in the United States: An overview of health Prevalence and intervention opportunities. *Women and Health*, 26, 27-50.
- Farshi Sobh Khiz, F., (2011). Assessment of the Social Impact of Behest-e Madaran Park, District 3 of Tehran Municipality, Tehran: Social institute of Tehran Municipality. (In Persian)
- Ghaderzadeh, Omid; Hassani, S. Ch., (2015). Women's Sport and its Semantic Implications. *Women in*

- Development and Politics, Vol. 13, No. 3, 309-334. (In Persian)
- Ghiasvand, A., & Ammari, H., (2012). Assessing the Social Impact of Women's Cultural Complexes on Women's Empowerment in Tehran. *Welfare Planning and Social Development*, 3(12), 147-168. (In Persian)
- Habib, F., Laghaei, H. A., Jamei Fard, M., & Mousavi Fatemi, H. (2011). Women's Theme Parks with Multilevel Approach. *Armanshahr Journal*, 4(6), 75-86. (In Persian)
- Hadavand, F., & Behzadi, S., (2017). Predictability of Neglect Based on Metacognitive Beliefs, Social Support, and Irrelevant Students' Beliefs. *Research Approaches in Social Sciences*, 9, 237-247. (In Persian)
- Hami, A., & Faham, E. (2020). Physical Development of Women's Parks Based on Motivational Prioritization (Sahand Women Park). *Physical Development Planning*, 4, 56-65. (In Persian)
- Heaney, C. A., Israel, B. A. (2008). Social networks and social support. In K. Glanz, B. K. Rimer, & K. Viswanath (Eds.), *Health behavior and health education* (4th ed., pp. 189-210). San Francisco: Jossey-Bass.
- Heidarabadi, A., Yaghoubi Doost, M., & Shahwan Vand, B. (2013). Investigating the Relationship between Perceived Social Support and Parental Violence against Children. *Iranian Journal of Social Science Studies*, 10(4), 32-50. (In Persian)
- Hemmati, R., & Rahimi Ali Abad, A., (2014). Investigating the Relationship between Social Support and Mental Health (Case Study of Khalkhal Women). *Iranian Social Science Studies*, 10(42), 105-119. (In Persian)
- Hosseini Haji Bandeh, A., & Taghi Pour, M. (2010). Assessing the Impact of Social Support on the Social Health of Female Households. *Social Research Quarterly*, 7, 139-159. (In Persian)
- Hsieh, Ch.M., Tsai, B.K. (2019). Effects of Social Support on the Stress-Health Relationship: Gender Comparison among Military Personnel. *International Journal of Environmental Research & Public Health*, 16, 1-15.
- Karegar, S., Amiri, R., Jamali, M., & Panah, N., (2013). The Impact of Women's Awareness on the Benefits of Sport on Their Visit to Sports Clubs. Paper presented at Fifth Urban Planning and Management Conference, Mashhad. (In Persian)
- Katagami, E. & Tsuchiya, H. (2016). Effects of Social Support on Athletes' Psychological Well-Being: The Correlations among Received Support, Perceived Support, and

- Personality. *Psychology*, 7, 1741-1752.
- Kenyon, G. S., & McPherson, B. D. (2001). Becoming involved in physical activity and sport: A process of socialization. In G. L. Rarick (Ed.), *Physical Activity: Human Growth and Development* (pp.303 - 332). New York, NY: Academic Press.
- Kessler, R.C., Price, R.H., & Wortman, C. (1985). Social factors in psychopathology: Stress support & coping processes. *Annual Review of Psychology*, 36, 531-572.
- King, A., Blair, S., Bild, D., Dishman, R., [Dubbert, P.M.](#), [Marcus, B.H.](#), [Oldridge, N.B.](#), [Paffenbarger RS Jr.](#), [Powell, K.E.](#), & [Yeager, K.K.](#), (1992). Determinants of physical activity and interventions in adults. *Medicine and Science in Sports and Exercise*, 24, 221-236.
- [Laird, Y.](#), [Fawkner, S.](#), [Niven, A.](#) (2018). A grounded theory of how social support influences physical activity in adolescent girls. *International Journal of Qualitative Studies in Health and Well-being*, 13(1), 1435099.
- Leslie, E., Owen, N., Salmon, J., Bauman, A., Sallis, J. F., & Sing, K. L. (1999). Insufficiently active Australian college students: perceived Personal, social, and environmental influences. *Preventive Medicine*, 28, 20 - 27.
- Li, J., Han, X., Wang, W., Sun, G., Cheng, Z. (2018). How social support influences university students' academic achievement and emotional exhaustion: The mediating role of self-esteem. *Learning and Individual Differences*, 61, 120-126.
- Mahdavi, M., & Sherafat, S. E., (1977). An Analysis of the Attitudes towards Hijab Culture in Women Sport (Case Study: Women Athletes of East Azarbaijan Province). *Woman in Culture and Art*, 10(2), 197 -214. (In Persian)
- Mechanic, D., & Hasell, S. (2003). Adolescent competence, psychological well-being and self-assessed physical health. *Journal of health and social behavior*, 28, 364-374.
- Mocintosh, D. (1982). Socio-economic, educational and status characteristics of Ontario Interschool Athletes Canadian. *Journal of Applied sport science*, 7(4), 272-283.
- Momtazbakhsh, M., Fakour, Y., (2007). Strategies for Promoting and Developing Women's Sports in Public Military Science. *Military Science*, 9(2), 53-62. (In Persian)
- Nabavi, S. A., Reza Doost, K., & Bahrami Nezhad, Z., (2009). Investigating the Impact of Social Support on Elderly Public Health. *Iranian Journal of Sociology*, 10(4), 73-104. (In Persian)

- Nadarian Jahromi, M. (2005). Foundations of Sociology in Sport, Isfahan: Fine Arts. (In Persian)
- Naderi, A., Shahbazi, M., & Akbari, E., (2014). Anthropological Analysis of Women's Sport: A Study on Sport Activities in Tehran Women's Parks. Iranian Anthropological Research, 4(2), 51-68. (In Persian)
- Norouzi, A., Maleki, A., Parsa Mehr, M., & Ghasemi, H. (2017). Investigating the Role of Social Support and Sport Consumption in Explaining Sport Participation (A Study on Ilam Province Women). Iranian Social Studies, 15(2), 120-145. (In Persian)
- Nour Ali Vand, A., Maleki, A., Parsa Mehr, M., & Ghasemi, H., (2017). Sociological Explanation of Women's Participation with Emphasis on Gender Norms (Case Study: Women of Ilam Province). Ilam Culture, 18 (56-57), 7-31. (In Persian)
- Panahi, M. H., Sadeghat Zadegan Esfahani, S. (2012). The Sources of Power and Ideological Interpretation of Women's Sports Rules. Development and Politics, 10(1), 5-22. (In Persian)
- Petrůczi, A., Nepusz, T., Bazs, F. (2007). Measuring tie-strength in virtual social networks. Retrieved from <http://www.insna.org/Connections>.
- Pourmousavi, M. (2011). Citizen Participation and Leisure Programs, Tehran: Society and Culture. (In Persian)
- Rastegar Khaled, A., (2004). Work/Family Relationships: Gender Differences in Social Support. Women's Research, 2(2), 55-75. (In Persian)
- Ren, Z., [Hu, L.](#), [Jie Yu, J.](#), [Yu, Q.](#), [Chen, S.](#), Ma, Y., [Lin, J.](#), [Yang, L.](#), [Li, X.](#), [Zou, L.](#) (2020). The Influence of Social Support on Physical Activity in Chinese Adolescents: The Mediating Role of Exercise Self-Efficiency. Children, 7(23), 1-11.
- Sallis, J.F., Hovell, M. F., & Hofstetter, C. R. (1999). Predictors of adoption and maintenance of vigorous physical activity in men and women. Preventive Medicine, 21, 237-251.
- Samdahl, D.M. & Jekubovich, N. J. (1997). A rejoinder to Henderson's and Jackson's commentaries on 'A Critique of leisure constraints'. Journal of Leisure research, 29, 469-471.
- Sarason B. R., Irwin G. S., & Gregory R. P. (1990). Social Support: An International View. New York, USA: John Wiley and Sons.
- [Scarapicchia, T.M F.](#), [Amireault, S.](#), [Faulkner, G.](#), Sabiston, [C.M.](#) (2017). Social support and physical activity participation among healthy adults: A systematic

- review of prospective studies. *International Review of Sport and Exercise Psychology*, 10(1), 50-83.
- Schaefer, C., Coyne, J., & Lazarus, R.S. (1981). The health-related functions of social support. *Journal of behavioral medicine*, 4, 381-406.
- Shokri, O., Farahani, M.N., Karami Nouri, R., & Moradi, A.R., (2012). Perceived Social Support and Academic Stress, The Role of Sexual and Cultural Differences. *Transformational Psychology Quarterly, Iranian Psychology*, 9(34), 143-156. (In Persian)
- Spreitzer, E., & Snyder, E. (1996). Socialization into sport: An exploratory path analysis. *Research Quarterly*, 47, 238-245.
- Summers, J., Johnson Morgan, M., & Kanoyangwa, R., (2005, November). Teenage Motivation for sport related consumption in Australia. Paper presented at the third Annual Sport Marketing Association Conference: Sport Marketing in the New Millennium (SMA 2005), Tempe, Arizona.
- Tay, L., Tan, K., Diener, E., & Gonzalez, E. (2013). Social relations, health behaviors, and health outcomes: A survey and synthesis. *Applied Psychology: Health and Well-Being*, 5(1), 28-78.
- Tehran Municipality. (2011), Executive Instructions of Shahr-e banu Centers, Tehran Municipality, Tehran, Iran (In Persian)
- Trady, H.C. (1985). Social support measurement. *American Journal of community psychology*, 13(2), 187-202.
- Weiss, M. R. (1993). Psychology effects of intensive sport participation on children and youth: self-esteemed motivation. In B.R. Chail & A. J. Pear (Eds.), *Intensive participation in children's sport* (pp. 39 - 69). Champaign, IL: Human Kinetics.
- Weiss, O., (2010). *Foundations of the Sociology of Sport* (K. Rasekh, Trans.). Tehran: Ney (Original work published 1999). (In Persian)
- Wellman, B., & Gulia, M. (1997). Where Does Social Support Come From? The Social Network Basis of Interpersonal Resources for Coping with Stress. In A. Maney (Ed.), *Social conditions, stress, resources and health*. Rockville, Md.: NIMH Press.
- Winter, G. B., Dilouya, S. M., Pancer, M. W., Pratt, S., Birnie-Lefcovitch, J. P., & Gerald A. (2011). Academic Achievement in first year university: who maintains their high school average?. *Higher education*, 15-31.
- Wold, B., & Anderssen N., (1992). Health promotion aspects of family and peer influences on sport

- participation. *International Journal of Sport psychology*, 23, 343-359.
- Ying Xu, Q., Shifeng, I., & Yang, L. (2018). Perceived social support and mental health for college students in mainland China: the mediating effects of self-concept. *Psychology Health and Medicine*, 24(4), 1-10.
- Yousefi, B., Khazaei, A. A., & Ghobadi Yeganeh, A., (2013). Identification and Ranking of Motivational Factors in the Virtual Consumption of Football in Iranian Adolescent Women. *Communication Management in Sport Media*, 1(2), 31-39. (In Persian)
- Zanjani ZadehArazi, H., (2001). Women and Urban Security, *Specialized Journal of Language and Literature. Journal of Faculty of Literature and Humanities of Mashhad*, 34, 603-609. (In Persian)